

PIK LV, Ч. 2

ЛЮТИЙ — 1998 — FEBRUARY

No. 2, VOL. LV

НАШЕ ЖИТТЯ

OUR LIFE

ВИДАЄ СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ — PUBLISHED BY UNWLA, INC.

НАШЕ ЖИТТЯ

PIK LV

ЛЮТИЙ

Ч. 2

Виходить раз у місяць

видає

СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

Неприбуткова організація

Засновник Українського Музею в Нью-Йорку

Головний редактор — Ірена Чабан

Редактор англomовної частини — Тамара Стадниченко

Мовний редактор — Олена Бех

Редакційна колегія:

Анна Кравчук — Голова Союзу Українок Америки

Марта Богачевська-Хом'як

Любов Волинець

Анна-Галія Горбач

Іванна Рожанковська

Ярослава Рубель — член Екзекутиви СУА
для справ пресиАдреса редакції: 108 Second Avenue
New York, NY 10003

Тел.: (212) 674-5508 Факс: (212) 254-2672

Адміністратор-бухгалтер М. Оріся Яцусь

Тел./Факс: (732) 441-9377

Річна передплата в США

Для членів СУА \$ 25.00

Для інших передплатників \$ 30.00

Поодинокое число \$ 3.00

В країнах поза межами США US \$ 40.00

ЗМІСТ

Ірена Чабан. Відійшла у вічність Марія Савчак	1
Роксоляна Зорівчак. Англomовні переклади Лесі Українки	3
Марта Богачевська-Хом'як. Візита у Львові	6
А. Г. Г. "Зерна" — літературно-мистецький альманах українців Європи	8
Софія Майданська. За долю не вгадаю	9
Уляна Любовнч. Дим	13
Our Life	
Roksoliana Zorivchak. Ethel Lilian Voynich	16
UNWLA Branch 36 in Chicago	18
Hélène Turkewych-Sanko. Aeneas, Trojan Hero and Enei, Ukrainian Kozak	19
Youth Ukraine need our Support	20
Ihor Magun, M.D. So you want to start Exercising?	21
DMZ. The Garage	22
Martha Bohachevsky Chomiak. Winter Letter from Kyiv	23
Cook's Corner	23
Христя Навроцька. Наше харчування.	24
Дописи округ і відділів	25
Пожертви	31
Нашим дітям	34
Посмертні згадки	36

На обкладинці: Почесна голова Союзу Українок
Америци св. п. Марія Савчак.

On the cover: Honorary President of UNWLA, Inc. Maria
Savchak.

Ілюстрації Зоряни Сохаської-Атлантової.
Illustrations by Zoriana Sokhatska-Atlantova.

OUR LIFE

VOL. LV

FEBRUARY

No. 2

Published by
UKRAINIAN NATIONAL WOMEN'S LEAGUE OF AMERICA, INC.
Non-profit organization
Founders of The Ukrainian Museum in New York, N.Y.

Editor-in-Chief — Irena Chaban

English Editor — Tamara Stadnychenko

Ukrainian Language consultant — Olena Bekh

Contributing Editors:

Anna Krawczuk — UNWLA Inc. President

Martha Bohachevsky Chomiak

Anna-Halia Horbach

Iwanna Rozankowskyj

Jaroslawa Rubel — UNWLA Inc. Press Chair

Lubow Wolynets

Editorial Office: 108 Second Avenue
New York, NY 10003

Tel.: (212) 674-5508 Fax: (212) 254-2672

Business administrator: M. O. Jacus

Tel/Fax: (732) 441-9377

Annual subscription in the USA for UNWLA members .. \$ 25.00

Annual subscription in the USA for other subscribers ... \$ 30.00.

Annual subscription in countries other

than USA \$40.00 US currency.

Single copy \$3.00

Просимо всіх дописувачів посилати до редакції тільки оригінали дописів,
статтей. Згідно з журналістичною практикою, не подається копій, що були
поміщені чи переслані до інших видань.

Незамовлених матеріялів редакція не повертає, а також не веде листування
з приводу невикористаних матеріялів.

Редакція застерігає за собою право скорочувати прислані матеріяли і ви-
правляти мову. Статті, підписані прізвищем чи псевдонімом автора, не завжди
відповідають поглядам редакції.

Передруки і переклади матеріялів з "Нашого Життя" дозволені за поданням
джерела.

На адресі, поміщеній на журналі, є зазначено, доки заплачена передплата.

Усі редакційні матеріяли просимо пересилати на адресу редакції, з поміткою
"редакторів".

Кошти вироблення кліш покривають дописувачі.

Дописи просимо писати виразно, через два інтервали, зокрема чітко імена і
прізвища поданих осіб.

Редакція приймає за домовленням, тел.: 1-212-674-5508.

"OUR LIFE" (USPS 414-660) is published monthly (except August) by Ukrainian National
Women's League of America, Inc., 108 Second Avenue, New York, NY. 10003
ISSN 0740-0225

Periodicals Postage Paid at New York, NY and at additional mailing offices.
(USPS 414-660)

Postmaster: send address changes to

"OUR LIFE", 108 Second Ave., New York, NY 10003

© Copyright 1998 Ukrainian National Women's League of America, Inc.

Printed by Computoprint Corp., 35 Harding Ave., Clifton, NJ 07011
Tel.: (973) 772-2166 Fax: (973) 772-1963 e-mail: computopr@aol.com

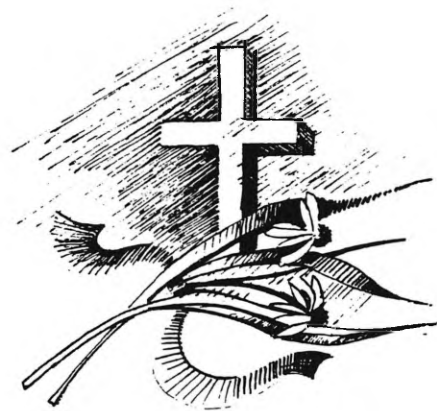
З глибоким жалем ділимося сумною вісткою з членками Союзу Українок Америки і українською громадою, що 8-го січня 1998 року відійшла у вічність

СВ. П. МАРІЯ З ВОЗЬНИХ САВЧАК

Почесна Голова Союзу Українок Америки, Голова Союзу Українок Америки (1987-1993), Голова 64-го Відділу СУА (1978-1980), Автор статей у журналі "Наше Життя", видань СУА і сторінок Українського Музею у щоденнику "Свобода".

Родині покійної висловлюємо щирі співчуття.

**Головна Управа Союзу Українок Америки
Редакційна Колегія журналу "Наше Життя"**

*Осінь, осінь, осінь, барви чудотворні!
Як журавлі кричать твої: "Курли!"
Які минають люди неповторні!
Хоч би іще хоч трошки побули!*

Ліна Костенко

XXIII Конвенція Союзу Українок Америки іменувала Марію Савчак Почесною головою СУА за віддану і повну посвяту працю як довголітнього члена Екзекутиви і голову СУА впродовж двох каденцій.

Марія Савчак гідно продовжувала традиції своїх визначних попередниць, намагалася зміцнити Союз Українок Америки, вважаючи, що організація сильна своєю позицією в громаді, а її майбутність забезпечує ріст її членства. Старалася посилити участь СУА в міжнародному жіночому русі.

Народилася Марія 7 січня 1919 р. в селі Лядське-Шляхоцьке на Станиславщині (тепер Івано-Франківщина) в родині судового урядника Василя Возьного і Антоніни з Лук Княгиницьких. З дому винесла високо розвинену національну свідомість і традицію громадської праці. Закінчила гімназію Українського Педагогічного Товариства "Рідна Школа" у 1938 році з відзначенням. Належала до літературно-наукового і театрального гуртків та студентського спортивного товариства, залюбила брала участь у літературно-мистецьких вечорах. Мала веселу і товариську вдачу, любила бувати в гурті. У 1939 році несподівано помер Маріїн батько. Дівчина попрощалася з мрією про дальше навчання. Почалась війна. 1943 року одружилася Марія із Стефаном Купчинським. Молоде подружжя залишає рідні сторони і опиняється у Відні. В листопаді 1944 року народився син Роман, а в лютому 1945 року під час бомбардування чоловік загинув. Молоду вдову з кількомісячним сином пригорнула родина Мирона і Михайлини Мосорів. Вона відвідувала дворічні торговельно-економічні курси, які успішно закінчила в 1947 році. Переїхавши до Ляндеку Марії пощастило знайти працю секретаря в адміністрації табору — тут вона познайомилася і в 1948 році взяла шлюб з Юліяном Савчаком. Юліан Савчак, адвокат, родом з Тернопільщини, був винятково шляхетною людиною, щиро любив значно молодшу від себе дружину, став дбайливим батьком

малому Романові. Їхнє подружжя було щасливим. До кінця життя Марія підкреслювала, що можливість посвятитися нелегкій громадській праці завдячує чоловікові, який з великим виrozumінням допомагав і підтримував у всьому. Шанував її працю.

1949 року родина Савчаків приїхала до Сполучених Штатів Америки і оселилася в передмісті Нью-Йорку. 1950 року народився син Михайло.

Життя поволі унормувалося, — підростали сини, знайшлася постійна праця в Українському Народному Союзі.

1966 року Марія Савчак стає членкою 64-го Відділу Союзу Українок Америки. Займала різні пости в управі Відділу, включно з головуванням упродовж трьох каденцій. У 1973 році її кооптовано на пост секретарки Головної Управи, 1975 року XVII Конвенція СУА обрала М. Савчак на пост кореспонденційної секретарки Головної Управи, де вона працювала протягом чотирнадцяти років. Окрім малих і великих обов'язків брала участь у кожному почині членства. Великою заслугою Марії Савчак була її участь у перенесенні канцелярії СУА з Філядельфії до Нью-Йорку в грудні 1974 року. Працюючи всі ці роки під головуванням Івонни Рожанковської спостерігала глибоко продуманий і талановитий стиль керування організацією.

XXI Конвенція обирає Марію Савчак головою Союзу Українок Америки. Користуючись довголітнім досвідом праці в Екзекутиві дотримуючись статуту і ухвал Конвенцій, уміло і впевнено провадить дальшу діяльність СУА.

Особливо дбала про влаштування окружних конференцій, вважаючи, що це — найкоротша дорога до збільшення членства. Продовжила видавничу діяльність. Як голова СУА входила до Редколегії журналу "Наше Життя" і допомогла редакторові налагодити вчасне видання журналу.

Як голова СУА, була заступницею голови

СФУЖО, членом Президії СКВУ (як представниця СФУЖО), була членом управи Національної Ради Жінок США та першою заступницею голови Управи Українського Музею.

Марія Савчак зробила вагомий внесок праці у заснування і розквіт Українського Музею в Нью-Йорку. Крім підготовки до урочистого відкриття через упорядкування музейної збірки і виставкових залів, вона виконувала обов'язки секретарки в Управі Музею, члена пресової комісії, пізніше довгі роки була заступницею голови Управи. З ентузіазмом і посвятою дбала про його розвиток і популярність.

В історію нашої організації Марія Савчак увійде як голова каденцій, ознаменованих історичними подіями світового значення, зокрема, для Українського народу. 24 серпня відбулося проголошення Акту незалежності України та відновлення самостійної Української Держави. Представляючи українську діаспору, Марія Савчак виступає на Других всеукраїнських Зборах руху у Києві (25-28 жовтня 1990 р.), за рекомендацією Секретаріату Світового Конгресу Вільних Українців бере участь у Всесвітньому Форумі Українців (21-23 серпня 1992 р.), в урочистому відкритті Києво-Могилянської Академії, зустрічається з провідниками відновленого Союзу Українок та Міжнародної Жіночої Громади. Марія Савчак старається спільною працею налагодити єдність і взаєморозуміння з жіночими організаціями України. Інформує про діяльність Союзу Українок Америки.

Вона усвідомлювала, що настав час визначити нові пріоритети в діяльності СУА, взяти під увагу нові перспективи і можливості. Має цілковиту підтримку членства, вважаючи, що в час становлення України потрібно зустрічатися і підтримувати представників України, щоб допомогти їй здобути міжнародне визнання. З групою провідників українських організацій у Нью-Йорку голова СУА Марія Савчак бере участь в зустрічі з Президентом Америки Джорджем Бушем (27 листопада 1991 р.), після чого дає інтерв'ю "Голосові Америки". 5 травня 1992 року у Вашингтоні на святковому відкритті українського посольства зустрічається з Президентом України Леонідом Кравчуком, а 6-го травня репрезентує СУА при підписанні договорів між Америкою і Україною. Як голова СУА присутня на церемонії записання посла Америки Романа Попадюка (26 травня 1992 р.). Під час її канденції вперше було запрошено на Конвенцію СУА голову Союзу Українок України Атену Пашко, організовано зустріч Екзекутиви СУА з головою Міжнародної Жіночої Громади Марією Драч.

У зв'язку з новими обставинами, на пропозицію

Екзекутиви XXII Конвенція засновує Фонд репрезентації СУА.

Незаперечним досягненням Марії Савчак було те, що вона зуміла використати нагоду поширення популярності Союзу Українок Америки під час відзначення Міжнародною Радою Жінок і Національною Радою Жінок США століття жіночих організацій усього світу. Відділи СУА та членки Екзекутиви взяли активну участь у святкуванні, яке відбулося у Вашингтоні (липень 1988 р.). Величним прийняттям і яскравим показом народної ноші представляють жінкам світу історію і культуру України. Союз Українок Америки починає відігравати дедалі більшу роль в діяльності Національної Ради Жінок США.

Важко охопити самовіддану працю Марії Савчак. Однією із прикмет її характеру була природна скромність. Після проголошення Марії Савчак Почесною головою СУА редактор звернулася до неї з проханням написати свою автобіографію. Пані Марія принесла неповну сторінку тексту. Принципова до себе й до інших, вона не домогалася визнання її заслуг. Відзначалася рідкісною безкорисливістю. Розуміла відповідальність узятих на себе обов'язків і прагнула якомога краще використати свій досвід. Ніколи не відокремлювала себе від далекої Батьківщини, в її ім'я дбала про добру репутацію Союзу Українок Америки, не шкодуючи ні часу, ні сил. Дбала про взаємоповагу і приязні взаємини членства. Працюючи невтомно і витривало для громади, не знайшла лише часу на те, щоб подбати про своє здоров'я.

Знеможена тяжкою недугою, передчуваючи близьку смерть, ще запросила найближчих друзів до своєї гостинної оселі. Раділа всім, що зішлись, приязно вітала, дякувала, а її усміх був сумніший за сльози.

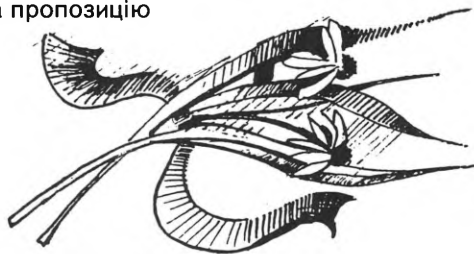
Залишила двох синів і сестру з родинами.

В останню дорогу Марію Савчак відпровалили, крім родини, друзі, членки Союзу Українок Америки на чолі з головою Анною Кравчук, керівники українських організацій і велика громада. Були прощальні слова і визнання її подвижництва. Була й грудка землі, яку син привіз з України, —землі з її рідного Підгір'я.

Поховано Марію Савчак на православному цвинтарі св. Андрія Первозванного у Бавнд Бруку біля чоловіка Юліяна.

Скорбно схиляємо голови перед Почесною Головою Союзу Українок Америки, світлої пам'яті Марією Савчак.

Ірена Чабан

АНГЛОМОВНІ ПЕРЕКЛАДИ ТВОРІВ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Пам'ятник Лесі Українці в Києві. Скульптор Г. Кальченко, архітектор А. Ігнащенко, 1973 р.
Monument Lesia Ukrainka in Kyiv. Sculptor H. Kalchenko. Architect A. Ihnashenko. 1973.

Перший англomовний переклад творів Лесі Українки датується 1916 р., коли водночас у Лондоні та Нью-Йорку було опубліковано книжку "Five Russian plays with one from the Ukrainian". Цією українською п'єсою була драматична поема Лесі Українки "Вавилонський полон". Її переклав Карл Еріх Бечгофер Робертс (1894-1949), англійський літератор і професійний перекладач (головно з російської мови), у співавторстві з киянкою Софією Вольською. У збірці були також п'єси А. Чехова, В. Фонвізіна, М. Євреїнова — усі в перекладі К. Робертса. Леся Українка присвятила свою драматичну поему одному з найтрагічніших періодів давньогрецької історії — Вавилонському рабству. Чимало характерних рис того часу повторилося в українській історії доби Лесі

Українки, коли розбрат та марні чвари, що в свій час руйнували єдність полонених євреїв, завдавали нищівного удару українцям як нації. У 1917 р. К. Робертс умістив переклад "Вавилонського полону" у зредагованій ним книжці "A Russian anthology in English", опублікованій одночасно у Лондоні та Нью-Йорку. К. Робертс розглядав цю драматичну поему не лише як доказ широких літературних інтересів Лесі Українки, а й побачив у ній українську національну проблему — правда, не в українському національному одязі. Його спостереження підсумовує така думка: "Вавилонський полон", перекладений як епілог до цього тому, показує поневолення України її могутніми сусідами, але дух твору — переможний" (с. XVI).

Першою спробою ґрунтовніше познайомити англomовного читача з Лесею Українкою була добірка її творів під назвою "Spirit of flame" ("Дух пламеню"), опублікована 1950 р. в Нью-Йорку накладом Союзу Українок Америки та повторно в 1971 р. в м. Вестпорт, (шт. Коннектикат). Переклади зробив Персіваль Канді (1891-1947), відомий як перекладач творів українських клясиків: крім Лесі Українки, — І. Франка, Т. Шевченка, Марка Вовчка, О. Кобилянської, М. Коцюбинського, О. Маковея, М. Левицького — та автор статей про них. Перекладав також повість О. Кобилянської "В неділю рано зілля копала...", але раптова смерть перервала цю роботу.

У збірці "Дух пламеню" уміщено 28 творів, серед них драму "Бояриня", драматичні поеми "На руїнах", "Вавилонський полон", "Адвокат Мартіян", драму-феєрію "Лісова пісня", драматичну сцену "Іфігенія в Тавриді". Збірка включає чимало віршів, що стали хрестоматійними для українського читача: "Слово, чому ти не твердая криця...", "Досвітні огні", "Забута тінь" та ін. Збірка вийшла з ініціативи СУА.

У 1946-1956 рр. ці переклади публікувалися на сторінках періодичних видань: "The Ukrainian Weekly", "The Ukrainian Review", "The Ukrainian Quarterly", (до останнього з перелічених журналів особливо часто дописував П. Канді наприкінці свого життя). У 1945 р. П. Канді опублікував прозове оповідання Лесі Українки "Розмова" в газеті "The Ukrainian Weekly". Цей переклад було у 1964 р. передруковано в англійській антології українського оповідання "Їхній край".

У передмові до збірки професор Колумбійського університету Кларенс Меннінг, який написав передмову з ініціативи СУА, так висловлюється про Лесю Українку: "Полум'яна любов до волі, відраза до тиранії, деспотизму, захист прав простих людей — ось

мотиви, що постійно звучать у творах української письменниці. З кожним десятиріччям її літературна слава як однієї з провідних постатей української літератури зростає, бо її твори — не лише витвір українського генія, а й неocenний вклад у світову літературу” (с. 15).

Загалом, П. Канді адекватно відтворив дух Лесиних творів, модернізм виразу, силу й могуть громадянської лірики, зворушливу жіночність інтимних настроїв. В англomовного читача складеться вірне уявлення і про Іфігенію, що рветься до рідного краю, до сім'ї — і саме заради них змушена залишитися на чужині (“Іфігенія в Тавриді”), і про Дантову дружину Джемму Донаті, що зреклася власного щастя, аби по росі її сліз пройшла в країну слави Беатриче (“Забута тінь”). Він відчуває переконливий протест проти легководухості й лицемірства, читаючи англійську інтерпретацію “Адвоката і Мартіяна”.

У 1963 р. канадські славісти Костянтин Генрі Андрусин (1907-1983) та Вотсон Кіркконел (1895-1977) опублікували укладену й перекладену ними англomовну антологію, що охоплює вісім століть розвитку української поезії: від “Слова про Ігорів похід”, дум XVI-XVII ст. до В. Сосюри, О. Іваха, Є. Плужника, В. Бобинського, М. Бажана та ін. У книзі представлено творчість 102 українських поетів. У ній вміщено декілька ліричних шедеврів Лесі Українки: “Contra spem spero!”, “Горить моє серце...”, “Забута тінь”, “Слово, чому ти не твердая криця...”, “Єреміє, зловісний пророче...”, “І все таки до тебе думка лине...”, “Де поділися ви, голосні слова...”. В англomовних варіантах К. Андрусин та В. Кіркконел досягли максимальної близькості до першотворів: той же мотив безмежної любові до України, те ж гостре відчуття людського болю і кривд народу, ця ж жадоба правди й справедливості. І — а це головне! — майже адекватна форма художнього вислову. Незрозуміло, правда, чому перекладачі об'єднали вірші “Горить моє серце...” (цикл “Мелодії”) та “І все таки до тебе думка лине...” (цикл “Невільничі пісні”) в одну поезію під назвою першого вірша — “My heart is ablaze” (с. 256).

У 1968 р. в Торонто опубліковано вибрані твори Лесі Українки в англomовному перекладі Віри Річ — найвідомішої на сьогоднішній день дуже талановитої перекладачки англійською мовою українського художнього слова. Тут же знаходимо солідний нарис про життя, поезію та драматургію Лесі Українки, що його написав проф. Константин Біда. У збірку включено драму “Камінний господар”, драматичні поеми “Кассандра”, “Оргія”, поему “Роберт Брюс, король шотландський”, цикл “Сім струн”, вірші “Contra spem spero!”, “І ти колись боролась, мов Ізраїль...”, “Епілог” (Хто не жив посеред бурі...”).

В 1971 р., напередодні сторічного ювілею Лесі Українки, видавництво “Мистецтво” (Київ) опубліку-

вало драматичну поему “В катакомбах” як двомовне видання: поруч з оригіналом подано англomовний переклад Івана Вив'юрського (Джона Віра, 1906-1983). Він — досконалий перекладач творів Т. Шевченка, І. Франка, І. Котляревського, М. Рильського та ін. Джон Вір часто виступав з перекладами Лесиних творів на сторінках канадського періодичного видання “The Ukrainian Canadian”. Мабуть, найвдалішим був його переклад тринадцяти строф з поеми “Давня казка” (опубліковано 15 лютого 1960 р.).

1975 р. Київське видавництво “Дніпро” опублікувало добірку поезій Лесі Українки в оригіналі та в англійському перекладі під заголовком “Надія, Норе”. Переклади зробила Гледіс Еванс (н. 1916 р.) за редакцією Джона Віра та В. С. Ружицького. Книжка охоплює розмаїття громадсько-політичної, філософської та інтимної лірики нашої поетеси. Твори розміщено в хронологічному порядку, від раннього вірша “Надія” (1880) до поезії “Хто вам сказав, що я слабка...” (1911). Усього добірка вміщує 45 поезій, з яких двадцять перекладено вперше по-англійському: “Ворогам”, “Порвалася нескінчена розмова...”, “Ніобея”, “Твої листи...”, чимало віршів з циклів “Ритми”, “Весна в Єгипті”. Ще 1971 р. вона переклала три поезії Лесі Українки: “Чого то часами, як сяду за діло...”, “На мотив з Міцкевича”, “Contra spem spero!” (опубліковано в журналі “The Soviet Literature” 1971, ч. 2, та в першому числі кварталника “Ukraine” за той же рік).

Тонке сприйняття авторського стилю, пильна увага до художньої своєрідності образного мислення Лесі Українки, до кожного її слова — ось що характеризує переклади Г. Еванс. Але маємо й інше відчуття: наша поетеса добре відчувається в англійській мовній стихії, її твори читаються, як оригінальна поезія, хоча водночас відчутно, що створено їх іншою мовою, в іншій країні.

Велике досягнення Г. Еванс в тому, що вона зуміла, хоча б деякою мірою, передати ритмомелодію Лесі Українки — одну з найпотаємніших особливостей її музи. Про успіх збірки свідчить і те, що вона швидко стала бібліографічною рідкістю, і в 1981 р. видавництво “Дніпро” перевидало її.

1985 р. “Дніпро” опублікувало драму-феєрію “Лісова пісня” в оригіналі та перекладі Г. Еванс. Перекладачка досить вдало відтворила форму драми та її образи, створивши цікавий переклад, із справжніми творчими знахідками. В англійському тексті збережено білий вірш там, де він є в оригіналі, римованим рядкам також в основному відповідають римовані. Видання прикрашають талановиті ілюстрації О. Сахновської та цікава передмова літературознавця О. Дейча.

1981 р. видавництво “Гайпєрієн прєс” у Вінніпезі опублікувало окремою книжкою переклади українського художнього слова, що належать канадській

перекладчці, поетесі та журналістці Флоренс Рендел Гамільтон Лайвсей (1874-1953), під заголовком "Спів упродовж віків". Серед них знаходимо "Лісову пісню". Ілюстрації Стефана Чернецького, українського художника з Канади, допомагають англомовному читачеві відчувати атмосферу цього — невід'ємного від побуту Волині — твору.

За допомогою українських імігрантів, зокрема П. Крата, Ф. Лайвсей ґрунтовно вивчила українську мову. У 1916 р. вона опублікувала збірку власних перекладів українських поезій народного та літературного походження під заголовком "Songs of Ukraine with Ruthenian poems", у 1940 — переклад повісті "Маруся" Г. Квітки-Основ'яненка. "Лісову пісню" Ф. Лайвсей переклала на початку 50-их років, незадовго до смерті, і, на жаль, їй так і не довелося побачити свій переклад опублікованим.

У 1988 р. у Філядельфії для відзначення 120-річчя від дня народження Лесі Українки, опубліковано багатомовне видання творів поетеси. Редактор цієї книжки — американський україніст Наталія Пазуняк. Англійською мовою вміщено там драматичну поему "У пуці" в перекладі Роксоляни Стойко-Лозинської. Вона вивчала україністику в Ратґерському університеті (Нью-Брансвік, Нью Джерзі), згодом навчалася в аспірантурі в Нью-Йоркському університеті. Для англомовного читача драматична поема "У пуці" надзвичайно цікава: адже в ній описано життя пуританської громади штату Массачусетс у ранні роки історії США.

РОКСОЛЯНА ЗОРІВЧАК — український літературознавець та перекладознавець, доктор філологічних наук (1988), професор (1989), дійсний член НТШ (1992), академік АН ВШ України (1993), член Спілки письменників України (1997). Закінчила 1956 Львівський державний університет ім. І. Я. Франка, відділ англійської філології. 1956-1991 працювала на кафедрі іноземних мов Львівської державної консерваторії ім. М. В. Лисенка; 1991/92 н. р. — перший лектор української мови в Лондонському університеті. З вересня 1992 — професор кафедри англійської філології Львівського державного університету ім. І. Я. Франка. Спеціаліст в галузі перекладознавства та контрастивної лінгвістики. Досліджує історію українсько-англійських літературних зв'язків, загальнотеоретичні та лінгвостилістичні проблеми художнього перекладу, своєрідність сприймання англомовними читачами українського художнього слова (зокрема творів Т. Шевченка, Марка Вовчка, І. Франка, М. Коцюбинського, О. Довженка, О. Гончара, українського казкового та пісенного епосу) та українськими читачами — англомовної літератури (творів В. Шекспіра, Дж. Байрона, Г. Лонгфелло, Дж. Лондона). Розробляє методику контрастивного багаторівневого аналізу на матеріалі української та англійської мов. Автор монографії "Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія" (Львів, 1983. — 176 с.), "Реалія і переклад" (Львів, 1989. — 215 с.), розділу "Українська-англійські літературні взаємини" (в кн. "Українська література в загальнослов'янському і світовому літературному контексті", К., 1988. — Т. 3. — С. 88-154), статей (близько 450) у фахових українських та закордон-

них виданнях, зокрема: "Джек Лондон у виданні "Дніпра" (1971), "Іван Франко як перекладознавець" (1981), "Реалія як перекладознавча категорія" (1983), "Український казковий епос англійською мовою" (1984), "Денотативно-образна калька" і "сміслово-образна калька" як перекладознавчі терміни" (1985), "Т. Шевченко в англомовному світі" (1989), "Михайло Драгоманів і англійська література" (1992), "Слово о полку Ігоревім" в англомовному світі" (1996), "Шевченкове Слово на американському континенті" (1997), "Мова перекладної літератури" (1997) та ін. Автор статей в "Шевченківському словнику", другому виданні УРЕ та в УЛЕ. Голова Комісії всесвітньої літератури НТШ (з 1989), член Президії НТШ у Львові (з 1992). Член Спеціалізованих рад для захисту докторських і кандидатських дисертацій при Київському та Львівському університетах. Член редколегії всеукраїнських філологічних збірників "Теорія і практика перекладу" (Київ. ун-т), "Іноземна філологія" (Львів. ун-т). Дійсний член Нью-Йоркської Академії Наук (1995), стипендіят Фулбрайта в США (1997).

Література: Полек В. Внесок у теорію перекладу. "Вітчизна", 1984, ч. 10; Ткаченко А. Передати неповторне. "Радянське літературознавство", 1984, ч. 12; Радчук В. Вимогливість дослідника. "Всесвіт", 1985, ч. 2; Габлевич М. Стартуючи "з руїн космодрому". "Дзвін", 1991, ч. 1; Черединаченко О. Добиратися до неперекладного. "Всесвіт", 1991, ч. 11; Содомора А. І народ з народом гомонить. "Дзвін", 1994, ч. 11-12; У. Головач, О. Лучук (укл.). Роксоляна Зорівчак: Бібліографічний покажчик. Львів, 1994.

ВІЗИТА У ЛЬВОВІ

*Official White House Photo.
Львів, Український Національний Музей. Людмила Кучма (ліворуч) і Гілларі Родгам Клінтон в реставраційній майстерні. У другому ряді, в центрі офіційний перекладач Білого Дому Марта Зелік.
Lviv, Ukrainian National Museum. First Ladies Ludmila Kuchma and Hillary Rodham Clinton in the restoration workroom.*

У вівторок 18 листопада 1997 р. о десятій годині ранку голова штату Першої Леді США Меланія Старіншак-Вервір, донька поштаря із західної Пенсильвенії і член Союзу Українок Америки, вийшла на сцену оперного театру ім. Івана Франка у Львові, щоб представити Гілларі Родгам Клінтон, адвоката та дружину Президента Сполучених Штатів Америки Вільяма Клінтона.

Цей виступ перед переповненою залюю, а також зустріч із вісімдесятьма жінками з усієї України завершував програму триденного візиту до Львова. Львів'яни та гості на кожному кроці тепло зустрічали Першу Леді Америки, яку супроводжувала дружина Президента України Людмила Кучма. Цілковитим природньо, що мовою зустрічей була державна мова України, нею виступала пані Л. Кучма, для пані Г. Клінтон у цих зустрічах допомагала офіційний перекладач державного департаменту США Марта Зелік.

Гілларі Клінтон у супроводі послів Річарда Морнінгстара та Вільяма Кортні, а також голови штату Першої Леді Меланією Вервір у Львові закінчувала свою програму до Кіргістану, Казахстану, Росії і України. Цим разом програма не включала столиць згаданих держав, а лише обмежувалась історичними місцями, які не завжди входять до програм офіційних державних візитів. До Львова делегація прибула пізно ввечері в неділю, а впродовж понеділка гості відві-

дували історичні місця міста. Обидві Перші Леді поклонились Т. Шевченкові, жертвам радянського терору, відвідали музейну галерею, побачили відреставрований величний Богородчанський Іконостас. Пані Г. Клінтон відвідала єврейську школу, існування якої є виявом прихильності України до розвитку культур народів, які населяють Україну.

Пані Л. Кучма разом з мером Львова Василем Куйбідою, головою Обласної Державної Адміністрації Михайлом Гладієм з дружинами були господарями елегантного полуденку у відновленому ресторані-готелю "Дністер". На цю вечерю було запрошено американську делегацію та працівників американського посольства.

У своїх виступах Гілларі Клінтон підкреслювала вклад жінок у розбудову демократичного суспільства. У її виступах звучало справжнє зацікавлення минулим та сучасним Україною. Під новозбудованим пам'ятником жертвам радянського тоталітаризму Г. Клінтон згадала трагічну долю родини Крушельницьких, яка заплатила багатьма життями за свої намагання розвивати українську культуру у радянській Україні. Сьогодні ж Лариса Крушельницька очолює бібліотеку ім. Василя Стефаника, у якій зберігаються, ще недавно закриті для читача, цінні наукові матеріали та видання минулих років.

У своєму двадцятихвилинному виступі дружина

Official White House Photo, 17 Nov. 1997.
 Гілларі Родгам Клінтон під час відвідин хворих дітей у Львові.
 Hillary Rodham Clinton visiting sick and disabled children in Lviv.

президента України пані Л. Кучма також підкреслила важливість активної участі жінок у розвитку України та її добробуту, особливо наголошуючи на важливому значенні благочинної діяльності жіночих організацій.

Меланія Старіншак-Вервір уособлює в собі втілення заповітної "американської мрії". Вона закінчила Академію Українських Сестер Службниць у Шльосбургу, Н.Й. і під час шкільної подорожі до Вашингтону твердо вирішила, що хоче навчатися в столичному університеті. Випускниця Джорджтаунського університету, вона вміло поєднала материнство, кар'єру та політичну діяльність. У своєму зворушливому представленні Першої Леді пані Вервір згадала своїх

прадідів, що походять із західних земель України. Г. Клінтон у свою чергу зауважила, що Меланія Вервір свою працездатність, чесність, доброзичливість і самоповагу як і почуття гумору напевно перейняли у своїх предків.

Незважаючи на негоду, Львів зустрів гостей тепло та велелюдно. Виліт літака було затримано для того, щоб дати можливість Гілларі Клінтон зустрітись з делегацією жінок активісток, які спеціально прибули до Львова. Американці, яким пощастило вперше бути у Львові, були захоплені його красою. Більшість висловила бажання повернутися до нього за декілька років, коли він стане ще прекраснішим після завершення реставрації історичних будинків.

Зустріч з дітьми у Синагозі міста Львова.
 Meeting with children at the Gilad Synagogue. Official White House Photo.

Я, Меланія Старіншак-Вервір, американка українського походження, очолюю штат Гілларі Родгам Клінтон. До глибини душі я схвильована перебуванням тут — на землі, де народилися мої бабуся й дідусь, у цьому західному регіоні України.

Мої дідусь і бабуся були людьми, які привезли з собою до Америки свої цінності й традиції. Їм була властива глибока віра в Бога, любов до сім'ї, турбота про справи громади й працелюбство. Такі ж цінності вони дали мені, коли я зростала. Коли я навчалася в українській школі в Америці, ми співали український національний гімн і, подібно до багатьох інших американців українського походження, молилися за те, щоб одного дня Україна стала вільною.

Сьогодні Україна — це демократична держава, яка відзначила шість років своєї незалежності. І ми американці будемо завжди з вами.

Два роки тому мені було надано привілей приїхати з Президентом Клінтоном і Першою Леді під час їхньої поїздки до Києва — це був перший візит Американського Президента до вільної України. А сьогодні я маю честь перебувати з Першою Леді тут, у Львові.

Пані Клінтон присвятила себе піклуванню про долю дітей, жінок та сімей у моїй країні й в усьому світі. Вона виступає на захист жіночих прагнень, а також у підтримку важливої ролі жінок в побудові демократії. Вона також багато сил віддала для того, щоб сприяти розбудові громадянського суспільства, особливо шляхом участі в цьому процесі неурядових організацій.

Коли я була дитиною, мені часто доручали в школі відповідальну роль — українською мовою вітати важливих гостей. Сьогодні мені доручено почесну місію, яка може випасти на долю людини лише раз у житті, — представити львів'янам Першу Леді Сполучених Штатів Америки.

Official White House Photo. Гілларі Родгам Клінтон (праворуч) і Меланія Старіншак-Вервір у залі Театру опери і балету ім. Івана Франка у Львові. Hillary Rodham Clinton and Melanne Starinshak Verveer at the Lviv Opera House.

"ЗЕРНА" — ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ АЛЬМАНАХ УКРАЇНЦІВ ЄВРОПИ

Появилось вже третє число альманаху "Зерна", що друкується у Львові, але організується і складається здебільшого головним редактором Ігорем Трачем у німецькому Цвікау, в Саксонії. Правда, редакційний штаб обширний, там фігурують представники як України, Чехії, Німеччини так і Франції та Швеції. Однак, як нам здається, найважчий тягар несе саме Ігор Трач. Думка засновників була об'єднати довкола альманаху представників літературного світу з-поза України, обмежуючись Європою, де розпорошено живуть і творять талановиті люди. Однак принцип, не включати поетів і письменників України або тих, що живуть за океаном, і мають немало можливостей друкуватися, в цьому, третьому, числі порушено. Отже тут, зустрічаємо на сторінках вже й прозаїків та ліриків з батьківщини. Добре представлена також новіша творчість Віри Вовк з Бразилії. Немало біографічного матеріалу про відомих авторів (Леоніда Полтаву, Ігоря Муратова, Олега Ольжича) читач знайде в рубриці "Грані літературної творчості". Статті та аналізи інших розділів торкаються архітектури, обра-

зотворчого мистецтва, театру. Ігор Трач намагається в першій частині нарисувати "Стежки українські" охопити українську поетичну творчість нашої меншини в Польщі, Румунії, Словаччині, її розвиток від повоєнних років до сьогодні. Скрупульозно також збирає для "Інформаційної мозаїки" цікаві вістки з культурного життя українців поза батьківщиною, а також чужі відгуки на прояви українського культурного чи наукового життя. Сам І. Трач не тільки поет, редактор і організатор альманаху, що його, правдоподібно, вповні фінансує, але й автор, що в наступному числі відкриє в документальній повісті "Засуджено умовно", як функціонувало літературне життя в 70-80-х рр. під час тоталітарної системи в Західній Україні.

У видавництві "Зерна" розпочато серію "Бібліотека альманаху", де друкуватимуть малі збірки поезій мало відомих авторів. Досі вийшли три книжки. Із збірки "Благословенна будь, моя далека і єдина..." Оксани Шморгун, яка вже довгі роки проживає в Угорщині.

А.Г.Г.

Танець "Верховинці".
"Verkhovnytsi". Dance.

СОФІЯ МАЙДАНСЬКА

ЗА ДОЛЮ НЕ ВГАДАЮ

Була весна. Автобус віз акторів до Космача, там увечорі мала відбутися вистава. Раптом хтось вигукнув: "Гляньте, гляньте, яка краса!" Неподалік, на вигоні, дівчата з хлопцями, одягнені у святкове вбрання, гралися в гагілки. Шофер зупинив машину і всі висипали на молоду траву.

Чотири ряди хлопців і чотири дівчат з високо піднятими головами крокували по колу. Їхні рухи, сповнені шляхетної гідности, були вишукані, наче в парадному польонезі. Неподалік, на ослінчику, сидів старенький музикант і, тулячи до грудей скрипку, творив величальну весні. Богдана дивилася, як він дужче й дужче притискав до серця інструмент, і раптом спитала: "Чому ви тримаєте скрипку на грудях, а не на плечі?" Старий звів на неї ясний погляд і всміхнувся: "А як скрипка почує серце? Скрипка від серця тільки грає".

З того весняного дня минуло багато років, а слова старого музики Богдана Демків пам'ятає досі: кожна робота, за яку ти берешся, повинна відчувати твоє серце.

Як і скрипка, все прекрасне на землі від людського серця тільки грає...

Коли — у зв'язку з відкриттям Івано-Франківського обласного театру — Коломийський драматичний театр припинив свою роботу, Василь Симчич¹ очолив аматорську трупу при районному Будинку культури, куди ввійшло кілька прекрасних акторів (Рогожинська, Затонов, Суханова, Шинкаренко), які не побажали розлучатися з рідним містом. Серед них була і Богдана Демків. Крім акторської гри, вона підготувляла і танці до цілого ряду вистав: "Запорожець за Дунаєм", "Матинаймика", "Катерина", "Наталка Полтавка".

Згодом Богдані доручили організувати танцювальний гурток при цьому ж Будинку культури. Свою роботу вона розпочала з бальних танців. Упродовж семи років на всіх республіканських конкурсах її вихованці посідали перші місця.

Якось, напередодні одного із наших колишніх "свят", жовтневого чи першотравневого, Богдані запропонували поставити народний танець, який став би переконливим доказом любові коломиян до наших "народів-братів". У той час треба було мати неабияку мужність і відвагу, щоб, обминувши "Берьозкі" та "Рябінушки", поставити "Ненецький? танець". Наступними танцями були буковинський "Голубар", "Гуцулка", "Чардаш", "Грузинський".

Працювали без перепочинку — три дні бальних танців, чотири — народних. 1973 року стали Народним самодіяльним ансамблем танцю.

У Кишиневі раз на чотири роки проводилися конкурси фолклорних ансамблів. Побувала на одному з них і Богдана Демків. Крім сильних вражень, було відчуття гіркоти та болю. Подумала про всіма забуті багатства народної культури свого рідного Покуття, які зникають разом із старими людьми.

Повернувшись додому, пішла на пораду до побратима — Василя Симчича. Він здивувався: "Що тебе стримує? Їдь по селах — збирай матеріал".

Відтоді почалися мандри Богдани Демків курними польовими дорогами від села до села.

Покуття розкинулося між Карпатами і Дністром. Живлячись джерелами Гуцульщини і східньої України, поєднавши все прекрасне, що було у них, воно виробило власну самобутню культуру. Тут органічно переплелися

й модифікувалися елементи одягу, різні техніки вишивання (хрестик, низинка, стебнівка, вирізування-цирка, мережка), вишивка білим по білому тощо. Характерні для Подніпрянської України керсетки поширилися на Городенківщині (с. Серафінці), "прищепилась" і опанча — довга свита, оздоблена червоним шнуром. Жіночий головний убір перемітка (та ж намітка на Київщині, обрус у лемків, рушник на Буковині) дійшов до нас ще з часів Київської Руси.

Барви брали у природи: у трав і кори. Природа мала вплив на кольорову гаму тканин.

У покутських вишивках, на відміну від гірських космацьких (жовтогарячих) тонів та бузкових барв з Самагори, переважають стримані кольори — чорний і темночервоний.

Вдень Богдана їздила по селах — увечорі проводила проби.

Залишився у пам'яті той перший танець, ота серафинецька "кокетка", яку вона збирала крок за кроком, komponуючи вишукану композицію.

Там, у Серафінцях Городенківського району, розшукала цікаву родину Блонських, дев'яностолітній старійшина роду наспівав їй мелодії до семи танців. Головним консультантом була його сестра — молодша на п'ять років. Танцювали її дочка — сімдесяти років та сороклітня онука. "Головний консультант" стежила за кожним рухом танцюристок, час від часу вигукуючи: "Ні-ні, не з тієї ноги йдеш, ну як ти ступаєш!" І, не витримавши, сама пішла по колу. Кудись, мов шарлула, осипалась її старість, вона гордовито йшла, легенько струшуючи стегнами, та крок її був цнотливий і вишуканий. На жаль, цей рух Богдана не наважилася ввести до своєї "Кокетки". Побоялася, аби молодь, вихована на ритмах сучасних танців, бува, не звульгаризувала його.

І з цим багажем поїхала до Львова, до Ярослава Чуперчука, нашого видатного хореографа, балетмайстра вокально-хореографічного ансамблю "Галичина", знаного далеко за межами України. Завдяки невтомним пошукам Чуперчука ожили забуті давні танці Гуцульщини, Бойківщини, Буковини, Покуття.

Богданою оволодів страх. Вона ніколи ще не ставила фолкльорних танців, тому й запропонувала Чуперчуківі, на основі зібраних нею матеріалів, поставити "Кокетку". Він уважно переглянув її записи, послухав музику, а потім у подивуванні глянув на неї: "Дитино, та що тобі ще треба, у тебе ж усе вже є. Готовий танець. Невже моє ім'я тут потрібне? Я вірю, що ти обійдешся і без нього. Усе готове, тільки залишилося вкласти душу, м'язи і життя". Так в особі Ярослава Чуперчука Богдана відкрила для себе не лише видатного балетмайстра, але й людину, яка володіє рідкісним почуттям високої професійної гнечності й гідності.

То була її перша робота. Вона вдалася. Потім відродилися "Сербин", і "Гордянка", і "Трапагун", і "Придністровський святковий", багато-багато інших танців, та цього свого первістка вона любить особливо ніжно. 1984 року в Києві, в Музеї просто неба, шанувальники народного мистецтва довго не хотіли залишати

Богдана Демків.

майдан, де молоде Покуття танцювало свої старовинні танці. Згодом її "Кокетку" запросять знятися у фільмі "Карпатські джерела", підготовленому на замовлення ЮНЕСКО.

Тридцять сіл Коломийського, Косівського, Снятинського, Городенківського районів не один раз від хати до хати обійшла Богдана Демків. Всі вони обведені на карті червоним олівцем — це означає, що недаремно вона біла сюди ноги у спеку, і сльоту, і завію. Восени, звичайно, складніше. Люди осенують і хати замкнені. Та вона пристосувалася й до цього — прощує городами. А за нею летить луна: "Ганно-о-о! Маріє-є-є! Чи в тебе нема якої вишивки! А отут жінка прийшла, просить мене танцювати. Хі-хі!"

Сміх-сміхом, та вони, полишивши на деякий час роботу, намагаються їй допомогти.

Яких чудових жінок знайшла вона в Торговиці, як же вони їй ладкали. А той вісімдесятилітній гуцул з Космача, який так любив танцювати, що, здається, танцюючи й народився, бо навіть, коли малим хлопцем пас маржину, то пускав гайдука (присядки) довкола корови.

Він щоразу інакше танцював їй "Півторака", бо "Як же можна повторити кроки — музика ж не повторяється, музикант щоразу придумує все нові й нові 'коліна'".

Вона відкрила тоді для себе, що ці люди наділені невгамовною творчою фантазією, постійно імпровізують. Головний критерій цінності — неповторність. Не може існувати двох однакових вишивок, ані двох подібних запасок — до такої ткалі жінки більше не звернуться.

Спостережливе око Богдани Демків ловить найменшу деталь у звичаях, одязі, мові. Перед нею відкриваються заповітні скрині, відкривається душа пісні й танцю. Люди вірять і чекають на неї, бо вже розуміють, що цей вогонь краси не має права погаснути, його треба передати наступним поколінням. Як добре сказано: "Якщо ти вистрелиш у минуле з пістолета, майбутнє вистрелить у тебе з гармати".

І Богдана Демків йде далі, мов археолог, здійснюючи шар за шаром, шукає уважно й обережно.

Такою була робота над реконструкцією "Сербина". Йдучи слідами Оскара Кольберга³, який наприкінці минулого століття, досліджуючи Покуття, описав цей танець, вона день за днем, рік за роком наближалася до його вирішення.

А називався він "Сербином" тому, що молоді чоловіки в пошуках зарібку їхали аж у Сербію. Вони укладали угоду на три-п'ять років. Там, на чужині, їх об'єднувало рідне слово, рідні пісні і танці. Після важкої роботи, зібравшись гуртом, вони співали:

*Час додому, пане-брате,
Час додому вирушати,
Бо нас жінки не впізнають,
Діти нас ся відцурують.
Час додому, пане-брате,
Час.*

І коли, нарешті, поверталися вони до рідних осель, то, згуртовані чужиною, вже не розлучалися і всюди ходили разом. На весіллях і фестинах їх одразу впізнавали: "Хто танцює?! А, то наші сербини танцюють".

Здається, все вже було зібрано: і музика, й одяг, і хореографія. Цілий місяць думала над тим єдиним кроком, до третьої години ночі ходила довкола столу, а внизу сусіди, а підлога старого будинку труситься, а стеля сиплеться...

І знову мандри, бо десь таки мусить вона знайти цей крок.

Приїхала до Русова, на батьківщину Василя Стефаніка. На дорозі зустріла старого чоловіка, очі ясні, сам маломовний, йшов з граблями — сіно перегортати. Спитала: "Чи у вас танцювали 'Сербина'?" — "Так, — відповів, — танцювали". — "Хоч один крок не могли б ви мені показати?" А він здвигнув плечима, ніби просив прощення своїми добрими голубими очима і теплим обличчям: "Ні-ні, я не станцюю". Відчувалося, що й змолodu був сором'язливий. Почала йому пояснювати, що це необхідно, що треба, щоб діти в майбутньому знали про звичай рідного краю. Старий хвилину подумав і, збагнувши, мовив: "Та я вас розумію, але як вам допомогти?.. Знаєте, це ж роки..." — "Але ж мені так потрібен "Сербин", — ледь не молилася на чоловіка, — там були якісь кроки, коли вдаряли п'ятою до п'яти..." — "Так, був такий крок — голубець його називають". І раптом дідусь, спритно підстрибнувши на правій нозі, робить спочатку дріб (де в нього взявся той молодечий запал?), а потім, виконавши довгожданого "голубця", припав на праве коліно, різко нахилився вперед і швидко підвівся.

Богдані перехопило подих: на таке вона не сподівалася. Це все сталося блискавично, і якби двадцять-тридцять разів не простудіювала цей крок за Кольбергом, то не змогла б його запам'ятати.

Попросила, щоб повторив. Та він знову тільки винувато здвигнув плечима: "Та я вже не повторю..." Лише на одну мить спалахнув у ньому легінський вогонь, вогонь давньої молодости.

Того дня вона вже не ходила селом. Бігла, летіла до клубу, де чекали її танцюристи. Працювали до пізньої ночі.

Для Богдани Демків танець — не просто набір технічно відпрацьованих рухів. У неї інша мета — передати характер, дух танцю, бо сам по собі, без внутрішньої драматургії, він не може існувати.

Танець для неї — синтеза музики, слова, руху, одягу. Вивчаючи природу танцю, вона досконало мусить знати і покрій одягу певної місцевості, і як носили ту чи іншу деталь, адже одяг — це образний літопис народу, історія його минулого і сучасного.

Богдана глибоко переконана, що перед тим, як починати роботу з фолкльорно-етнографічним ансамблем, хоч би хто то був (балетмайстер, хоровик чи інструменталіст), він має глибоко знати історію краю, його поезію, літературу, його традиції.

Якщо танець їй доводиться збирати по крихтах, переосмислюючи його, іноді йдучи за інтуїцією, то з одягом легше. Коли залишається невирішеним якийсь його елемент — на допомогу приходять фотографії, їх у неї сотні. Зібрані у сільських людей, разом із зразками давнього одягу, вони допомагають їй створити етнографічно точний, документальний образ хореографічного полотна.

Так було з головними уборами. На Покутті їм надавали особливої ваги. Докладно простудіювавши рисунки О. Кольберга, альбом О. Кульчицької "Народний одяг західних областей України", а також фотографії, Богдана разом із своїми вихованцями та їхніми батьками, такими ж як вона ентузіястами, плела і шила з квітів, стрічок, фарбованого пір'я дивовижні "чубки" для "Гордянки", шапку-квітку для "Кокетки" і вишукану "Трясунку" з китицею намистин, що гойдаються, нанизані на жмуток вепрячої щетини, до "Трапагуна". Шапка-трясунка на дівочій голівці була тонким натяком на те, що її власниця вільна, не пошлюблена і хлопець має право запросити її до танцю.

Богдану Демків турбує те, що за десятиліття нашого "процвітання" в "сім'ї єдиній", коли ми, розмахуючи муляжами буряків та снопів, оспівували на урядових концертах зореносні компартійні з'їзди, серед виконавців існував певний узагальнено-стилізований тип одягу, як для східних, так і для західних областей України. Для заходу він обмежувався гуцульським чільцем, запаскою і верховинсько-косівським типом киптаря. Навіть демографічно кількість етнічних груп цієї зони значно більша: бойки, покутяни, гуцули, буковинці. Кожна з груп характерна своїм ансамблем одягу, який відшліфовувався творчою практикою народу протягом століть. Навіть села однієї етнічної зони відрізняються окремими елементами одягу, манерою пошиття і оздоблення. Сіро-рости, одноманітності не існувало.

Подібні ансамблі не популяризують фолкльор, а тільки збіднюють, спрощують вікові здобутки народної культури.

Часто доводиться бачити фолкльорні ансамблі, які складаються виключно з людей старшого віку. Так перед нами розгортаються особливо популярні тепер

*Танець "Поважних гостей" із "Покутського весілля".
Dance of the "Important Guests".*

сцени вечорниць, де співають і танцюють жінки й чоловіки, яким далеко за шістьдесят. Але ж нам відомо, що на вечорницях збиралася молодь. У непідготовленої аудиторії такі виступи викликають посмішку.

Богдана Демків не схвалює цієї практики, вона вважає, що в організаторів подібних концертів бракує такту щодо цих поважних сільських людей. Так, у них треба вчитися, але для цього краще поїхати в село, щоб відчувати природний плін їхнього життя.

Богдана Демків за те, щоб нове життя народним танцям і пісням давали молодіжні фолкльорно-етнографічні ансамблі. Тут вступає в силу також і пізнавальний, виховний момент. Вона за сценічну обробку, за нову інтерпретацію твору. Першими суддями Богдани Демків є саме ті люди, від яких вона записує танці й пісні. Їхня оцінка для неї вирішальна.

Наступного року хореографічний ансамбль "Покуття" разом із своїм засновником і незмінним керівником-балетмайстром Богданою Демків святкуватиме своє 25-річчя. Репертуар ансамблю створений виключно на матеріялі покутсько-гуцульського краю. Він налічує 25 танців, крім того розгорнуте сценічне дійство "Покутське весілля", що складається з трьох частин: перша — "Плетіння вінка", "Прибирання деревця", "Випікання короваю", друга — "Вирядження княгині до шлюбу", третя — "Прихід князя по княгиню". Богдані Демків вдалося розкрити все багатство і поетичність цього обряду. Через нього вона зазирнула в душу народу, у витоки образу, в його причини. Перед тим як піти селами по духовний "медозбір", вона ознайомилася з архівними документами, які донесли до нас опис цього обряду чужинецькими мандрівниками триста-чотириста літ тому, перечитала друковані джерела й дослідження відомих дослідників-фолкльористів. Чотири роки збирала матеріяли — ладкання, весільні пісні, інструментальну музику, одяг. Кожне слово, кожна дія цього величавого обряду сповнені символіки. Вдумаймося лише, який глибокий зміст закладений у словах матері, звернених до майбутньої дружини:

*Абись була чесна і велична,
як Свята Земля.*

Переможний похід "Покуття" почався з серпня 1989 року, коли він став переможцем Міжнародного фестивалю хореографічних ансамблів у Греції, на острові Лесбос, де зібралися народні танцівники з 38 країн світу. Там на нього чекала Велика Золота медалія і нагорода "Дискобол". Під враженням побаченого і почутого, через рік (1990) греки знову запрошують коломиян і знову тріумфальна перемога. Відтоді ансамбль побував у багатьох країнах світу (Румунія, Польща, Австрія, Німеччина, Америка) і всюди перед ним падали мури підозри й недовіри і, переможени силою неповторної краси, міста підносили йому ключі від своїх сердець.

Розповідає Богдана Демків: "У 1993 році, після перемоги на фестивалі у Прамі (Австрія), нас, як один з кращих ансамблів після закінчення фестивалю запросили на три дні до Відня, де ми дали п'ять концертів. Успіх був надзвичайний. Один з концертів відбувся в Міжнародному університеті. Танцями і піснями, художнім читанням, яке прекрасно виконала сама перекладачка, ми зробили добру агітацію серед студентів, які після нашого виступу почали записуватися на український факультет, який тільки-но почав створюватися. До того був тільки російський. 1994 року були запрошені до Ганноверу, Нижня Саксонія, де виступали десять днів у місті та його провінціях. Цю подорож фінансували, зацікавлені українською культурою, німці. Виступали на сценах театрів. І знову грандіозний успіх. Перед кожним виходом ансамблю я виступала, розказуючи про культуру нашого краю, про одяг, музику і танець. За тлумача був німець, який знав російську мову та за 10 днів знайомства з нами став говорити по-українськи. Вони дивом дивувалися з наших костюмів (їх було тринадцять), танців і музики. У пресі появилися прекрасні відгуки, один з них: "Нам шкода тих, які проміняли прекрасний концерт мистців з України на

спортивну телевізійну програму! Це був чарівний концерт. Досі з України не приїжджав подібний ансамбль, їхні танці вищої кляси — барвисті, вишукані, не думали, що одяг сільських людей може бути таким вишуканим". На прощання нам влаштували бенкет, на якому мер міста Ганноверу сказав: "Ви своїми виступами робите більше, ніж ваші дипломати. До цієї пори ми знали, що ви Росія, а не Україна. Тепер ми бачимо, що ваша культура зовсім інша. Ваше мистецтво прекрасне і нам було приємно це бачити й чути".

Богдана Демків — одержима творчим горінням особистість. Крім щоденної праці з своїм танцювальним ансамблем, вона продовжує копітку, дослідницьку роботу, як етнограф. Саме тепер готує до друку книжку "Символи покутського весілля". Читає лекції та проводить практичні семінари, як в Україні, так і за її межами — в Чехії, Польщі, Румунії.

*На калиноньці дві ягідоньці,
Казавесь мені, кленовий листочку,
Що не меш опадати.
Казавесь мені, мій рідний дедику,
Що не меш мене віддавати.*

*А тепер віддаєш і сам не знаєш,
Чи долю ми вгадаєш.
Я тобі даю, що дома маю,
За долю не вгадаю,
Я, синку, не Бог — долечку вибирати.
Якусь заслужила, якусь заробила,
Таку будеш мати.*

З цими словами, мудрими словами весільної пісні, Богдана Демків звертається до молоді, на яку покладає всі свої надії.

1. Василь Симчич — драматичний актор, відомий також як кіноактор, що створив незабутні образи своїх героїв у фільмах "Захар Беркут" та "Білий птах з чорною ознакою".

2. Ненці (або хасова) — корінне населення, яке живе в Ненецькому окрузі Архангельської обл., а також у Тюменській обл., Красноярському краї та інших північних районах Росії. Належить до північно-самодійських народів.

3. Оскар Кольберг — польський фолкльорист, етнограф і композитор. З 55 томів його фолкльорно-етнографічних праць, одинадцять присвячено пісенній творчості, етнографії, хореографії Покуття, Волині та інших областей Західної України.

УЛЯНА ЛЮБОВИЧ

ДИМ

"Контору" на літо перенесли. Тепер з її вікна можу бачити поміж "розвалюшками" хату, у якій живемо. "Розвалюшки" це руїни хат, покинутих господарями. Їх розмили дощі, сніги, розкришили морози. Одну "розвалюшку" хтось направив, поклав зверху лозинним хворостом, вимазав глиною і жив там. З черги і він її покинув, а ми тут зимували.

В прогалинах поміж "розвалюшками" можу бачити вхід до хати. В хаті мама. Всю зиму хворіла, лежала. Тепер встає, а коли тепло, а ще не летиться жар з неба, я можу бачити, як вона виходить перед хату, виносить стілець і сидить на ньому у затінку. Все щось робить. Стараюся відгадати що. Ось меле

на млинку від кави пшеницю на кашу, а тепер латає одержу, часом щось мовби книжка в неї на колінах.

Біля мами чорна крапка — це собачка. Попередні господарі взяли її з собою, але вона повернулася до хати. Мама каже, що поганішої собачки ніколи не бачила. Низька, кривонога і хвіст немовби не на своєму місці. Невелика заслуга любити гарну, расову собачку. Мама цю любить. Вона мамі товаришить, сторожить, уже здалеку дзявкотить, коли хтось наближається.

Сонце підноситься на полудень. Мама перед хатою нема. Над плоским дахом дрижить розігрите повітря, а з димаря виходить легка смужка, слід диму.

Ми дітьми рисували хату: прямокутник, у ньому два менші, перетяті хрестами, це вікна, мовби очі, посередині третій прямокутник — двері. Від них інколи веде крута стежка кудись, це воля, з хати можна вийти. Прямокутник хати завершений дахом і комином. З нього дим, кучеряво, прямо в небо, або весело, з фантазією, у бік. Цей дим — знак життя в хаті. Це радісний дим, який рисують діти над хатою.

Цей дим над хатою серед "розвалюшок" я не навиху. Бо я знаю, мовби бачу. В отворі пекарської "руської" печі стоїть залізний триніжок, а на ньому посудина. Під триніжком — трохи бадилля і кизяк.

Його збираємо в степу на давніх пасовиськах, але він не дуже сухий, не хоче як слід горіти. Дим, їдкий, вонючий дим із вологого кизяку, завіває на хату, і мама від нього кашляє. Я майже чую тут у конторі її кашель, коли бачу цей дим над хатою, слід диму.

Мама дує на бадилля і кизяк, щоб розгорілися полум'ям. Щоб легше було дути, мама похилиється над триніжком. Її руки судорожно сперті об край печі, аж чиколотки біліють. Мамині руки добре мені відомі, м'які руки, для нас найкращі у світі. Вони не мають білої шкіри і довгих шпичастих нігтів, як у красавиць з гарними руками. Шкіра тоненька, ніжна, — розчервоніла і поранена від ламання колючого бадилля, сухого полину та карагайнику. Нігті поламані. Пальці, що все дивували нас своєю гнучкістю, — пам'ятаєте, мама могла зігнути пальці так, що могла доторкнутися зап'ястка своїм палюхом! — тепер попечені, покалічені, а один зіштивнів після скалічення.

Колись тими пальцями вона вичаровувала з вишневого піаніна найкращу музику, яку пам'ятаєш від дитинства. Коли її чуєш, до кінця життя будеш бачити кімнату, вишневе піаніно, над ним портрет бабки, шафочку з порцеляною, обстанову рідної хати. Коли ми слухали, ми не знали що це Етюд Шопена такого то опусу чи трагічна соната Бетговена. Це просто музика нашої мами.

Тепер вона спирається на цих бідних руках, щоб легше дути в огонь. Огонь не палахкотить, і тому вона дує. Кашляє і дує. Очі заходять від диму сльозами.

Ми просимо, щоб мама не дмухала, не варила, якщо не хоче горіти. Але мама мусить. Кожна мама мусить варити своїм дітям. Не допросишся, не переконаєш. Коли приходимо опівдні до хати, все є щось, хоч щось їсти.

Цілу зиму вона лежала хвора, кашляла. Сінник гнів від вологости, яка йшла через земляну, глиняну долівку, пліснів. На стінах іней морозу. Хата засипана снігом, тільки один вхід прочищений.

Тепер тепло, встала, але цей дим знову примушує її кашляти. Ненавиджу цей дим, що слабим слідом підноситься над хатою, бо знаю, що він завертає на хату і душить її.

Перед вечором бачу її знову перед хатою. Зближається пора, коли маємо прийти з роботи. Вона виходить перед хату і жде. Ходить поволі, то в один, то в другий бік. Яка вона там мала і самотня серед тих "розвалюшок". Жде. Це її доля в житті. Все ждати на когось. То на тата, що воював зі стрільцями, а потім був у полоні, врешті їздив за справами, то на нас дітей, які ходили своїми стежками, коли доросли. А вона все на когось з турботою ждала. Так і тепер, ходить перед хатою. Жде.

Як охоронити її перед терпінням, кашлем і тою самотою серед "розвалюшок"? Як зробити, щоб здійснилося те, на що жде, щоб тато і ми були разом.

Можемо переїхати до іншої місцевості. Амнестія. Будемо ближче залізничної дороги, але при тому самому шляху, щоб не розминутися з татом. Амнестія для всіх польських громадян без огляду на національність. Повинні і його випустити.

Може, залишимо тут, у цій місцевості з одним-єдиним деревом, мамину хворобу, недостатки і кашель, розпач і розлуку з татом. І дим.

Гарний, хоч холодний зимовий уже день. В'їздимо у село, де дві вулиці обсажені тополями.

— Мамо, дерева!

Але мама не може тішитися деревами. На наступний день після приїзду лягла, хвора. Може, втомилася дорогою. Полежить, відпочине, встане. Моглимо бачити дерева, які тепер у мереживі з білого інею. Буде ждати, виглядати тата, який напевне ось-ось приїде тим шляхом від станції. Але не може встати. Присуваємо лежанку до вікна, з якого видно шлях і розмірежані інеєм дерева. Незабаром не може і на них дивитися.

А зараз за її хворобою з'явився і тут дим. Це він її ворог, — так я думаю, — приїхав сюди з нами.

Може, піч зла, може, кизяк, хоч вже не збираний на пасовиськах, а куплений, та все таки недобрий, пів-напів з землею. Може, просто не вмію ним палити. Всі радять, як позбутися диму, а я чую до нього ненависть, як до якоїсь істоти, уособлення злої сили, що мучить мою маму. Здається, я не з хворобою мами, а з димом, за мамине здоров'я веду боротьбу.

Сиджу навпочіпки перед печею, хочу нагріти "ізбу", зварити їжу. А в печі замість вогню — їдкий дим. Навіть коли кінчу палити, робота уже зроблена, то його залишки приховані десь у кутках, під маминою лежанкою, у закутинах печі, за лежанкою, яку ми зробили з позичених дощок, щоб мама могла

лежати сама, а не зі мною, як досі. Не можна його позбутися, хоч відчиняємо двері, крізь які бухає в хату мороз.

Я воюю з димом і може, від нього я така очманіла, що не розумію, що мама не тільки трохи хвора, не тільки терпить муки через брак віддиху, з ран від-пареного тіла. Мама минається.

Я при печі, а при мамі брат, як найніжніша сестра милосердя. Дає інъекції, підносить, обмиває при моїй допомозі рани, які на її худесенькому тілі потворилися від сінника, і починають ропіти. Шукає надаремно ліків. Спровадив, якимсь чудом, лікарку. Це евакуйована з Ленінграду жидівка, тут, як усі її земляки-ленінградці упривілейована. Такий, як і ми, засланий німець з Поволжа, раз прийшов, більше не хоче. Чи знає, що тут не допоможе, чи з інших причин. Лікарка прийшла раз і тепер приходиться частіше, хоч не може очікувати заплати, а може мати якісь прикросці. Вона рішає давати інъекції, які минулої зими прислав був для мамі проф. Панчишин. Вони доживні, і ніякий місцевий лікар не хотів їх давати. Вона приходиться, хоч ліків і так не можна дістати, навіть для полегші від кашлю і на відлежани. Брат ходить добувати їжу. Інколи йду я, коли мене витягне з-під печі Ганнуса. Інколи хтось з таких, як ми, друзів принесе щось, для мамі. Може, сам собі відмовив цієї кашки, яку колись йому прислали зі Львова. Так хотілося б дістати для мамі хоч ложечку цукру. Але вона їсть дедалі менше. Не спить ні вдень, ні вночі. Душиться. Всьому винен дим. Так я думаю.

Після однієї важкої ночі брат вийшов просити лікарку, щоб прийшла. Я, як звичайно, біля печі. Мама зітхнула, важко-преважно.

— Мамо, що тобі? — Мамо, скажи, що тобі? Ти душишся! Може, інъекцію. Яку?

Витягаю голку для впорскування. Я нічого не знаю. Не розумію. Біжу на вулицю. Там сліпуче сонце і мороз. Саме полудне. Хочу когось кликати на поміч. Нема нікого. Вертаюся. Як я могла її лишити саму, коли їй так зле. Що робити? Брат знав би, що робити, я знаю тільки дим.

— Мамо, зачекай, він зараз вернеться, подожди на нього!

Мама зітхнула, важко-преважно.

Коли він повернувся, вона лежала нерухома і усміхалася. Їй вже ніщо не боліло. Стала така маленька, якби запалася у солом'яний сінник. Дим вже її не душив.

* * *

Не за їжею шукаємо для мамі, дощок на труну, коня, щоб перевезти, яму на могилку викопати. Допомагають друзі. Коли треба її убрати, бачимо, що свою одягу в першу чергу проміняла за їжу, залишилися якісь дрібнички.

Мама на ліжку, холодна й усміхнена, з білими руками. Це ще мама. Можна до її холодного плеча

прихилити голову, чекати, може, погладить. Мамі треба закрити китайкою очі, покласти у труну, замкнути, повезти на санях морозом скутим шляхом. Тим, яким мав тато приїхати з "лягру".

Це не я йду за саннями з домовиною. Це йде хтось інший. Я ще з мамою.

У таку пору пізнього пополудня мамі часом ставало легше, і вона дрімала. Інколи тихим голосом, дивно спокійним, говорила, одного дня про те, що як тато повернеться, то чи вона буде мати силу пережити поворот, як колись мала силу пережити розлуку.

Іншим разом говорила про те, що в неділі будуть приходити до неї внуки, Влодко і ті інші ще ненароджені. Як вона буде їх вгощувати, ними тішитися.

Іншим разом казала, що коли б жила вдруге, вибрала б цю саму дорогу побіч тата, з татом, з усіма наслідками, щастям і трагедіями.

Раз на клаткику паперу написала наші імена, такі, якими називала нас від маленьких, з усіма дитячими здрібнілими іменами. Це були останні слова, які її рука написала. Може, прощалася, може, вже знала.

Це тільки я нічого не знала, не була свідомо. Це мене певне так очманив дим.

І це не я йду в таку пополудневу годину дорогою за саннями з труною. Це йде хтось інший.

* * *

Цвинтар за селом, проти шпиталю. На ньому одним-одно дерево. Труну брат і друзі засланці понесли зі шляху поміж могилки. Поклали на сніг. Шукають викопаної на могилку ями. Де твоя могила мамо? Нема!

Хтось вкрав мамину могилу! У приготовану яму когось поховали. Шукають, хто вкрав могилу. Це ті зі шпиталю. Допитуються, торгуються, щоб викопали іншу. Але сьогодні вже пізно. У промерзлій землі так швидко яму не викопати! Треба глибоко, бо ж вовки! На одну ніч покладемо її до цієї украденої, до спільної могили з кимсь чужим, невідомим.

Останній день року. Полудне. Ідемо ми і кілька друзів-засланців. Нова могилка готова. Недалеко одинокого на кладовищі дерева. Може, вона так хотіла. Самі викопуємо, переносимо труну, закидаємо замерзлою землею.

* * *

Мамо, пробач, що виставляю на людські очі твої страждання, рани на твоєму тілі, твої слова, призначені для нас. Твоє останнє передсмертне зітхання.

Я знаю, що страждання і смерть — твоя власна, цілком особиста справа. Твоя і наша! А ти ніколи не любила виставляти на показ себе і своїх болів. Мамо, пробач, але чи можу не казати? Чи вільно мені мовчати?

Ульяна Любович. "Розкажу Вам про Казахстан", в-во "Новий Шлях", Вінніпег—Торонто, Канада, 1969.

Ілюстрації Мирослава Григорієва.

OUR LIFE

Monthly, published by Ukrainian National Women's League of America

FEBRUARY 1998

Editor: TAMARA STADNYCHENKO

ETHEL LILIAN VOYNICH *Haunting Music and Revolution*

by ROKSOLIANA ZORIVCHAK

In late 1911, Elkin Matthews of London published *Six Lyrics from the Ruthenian of Taras Shevchenko* and *The Song of the Merchant Kalashnikov from the Russian of Mikhail Lermontov*, both rendered into English by E.L. Voynich. The book appeared in the 86th edition of the popular Vigo Cabinet fiction series (which included previously published collections of poetry by W.B. Yeats, J. E. Masefield, H. Ibsen, Omar Khayyam and Ch. Baudelaire) and introduced English readers to the verse of Taras Shevchenko.

Voynich is not well known to English language readers. The 1996 revised edition of *The Concise Oxford Companion to English Literature* (Oxford, NY: University Press) contains a very short and rather strange entry about her: "VOYNICH, Ethel Lilian, nee Boole (1864-1960), novelist, known (largely in the Soviet Union) for her revolutionary novel *The Gadfly* (1897) set in pre-1848 Italy" (p. 614). According to the reference book, the Soviet Union still existed in 1996.

Voynich was also not the first writer and translator to take an interest in Shevchenko. English-language Shevchenkiana was initiated by Ahapius Humnytskyi-Honcharenko in 1868 and the first English language publication about the poet is dated 1876, when John Stevens, an American journalist, published the article "Shevchenko, a National Poet of Little Russia" in the October issue of the New York monthly *Pleiad*. British translator Francis Patrick Marchant and William Richard Morfill, first British Ukrainist, also contributed to English language Shevchenkiana many years before Voynich's work was published.

Although a relative latecomer to the field, Voynich is remarkable not only for her work as a translator of Shevchenko, but for her versatility as a writer and her colorful experiences as an artist and as a person. Ethel Lilian Boole was born on May 11, 1864 in Cork, Ireland into a family of scientists. Her father, George Boole, was the founder of mathematical logic; her mother, Mary Everest Boole, was also a mathematician. Ethel studied piano at the Berlin Conservatory and after graduating, lived for a while in Switzerland and France. She became interested in the European revolutionary movement and took to reading extensively on the subject. She was greatly impressed by the book *Underground Russia* by Serhiy Stepniak-Kravchynskyi, a revolutionary and writer on current affairs. In 1886, she met Stepniak-Kravchynskyi in London, and their encounters left a lasting impression on her life and creativity. (M. Oliynyk, in his historical novel *The Prologue*, which was dedicated to Stepniak-Kravchynskyi, recreated the vivid character of E.L. Voynich and described her friendship with the revolutionary). Through Stepniak-Kravchynskyi, she became interested in the revolutionary movements in the Russian Empire and in the mores, language and literature of Ukrainians, Russians and Poles suffering under czarism. In order to gain a more intimate knowledge of the Russian revolutionaries, she moved to Russia and lived there from 1887 till 1889, teaching music and English for a living. She made contacts with revolutionaries, took part in demonstrations and delivered food parcels to political prisoners. Later in the Warsaw citadel, she met Polish revolutionary Michael Voynich whom she married in London in 1892. Her Slavonic interests grew and were greatly

influenced by Velix Volkhovskiy, a revolutionary populist from Poltava Province. He had fled from his place of exile in Russia and settled in London where, apart from progressive political ideas, he also popularized Ukrainian folklore and literature. In 1902, he delivered a series of lectures in English on the pathos and humor of Ukrainian folklore.

Ethel Lilian Voynich embarked on her literary career as a translator of Russian literature. She translated the stories of V. Garshin, the fairy tales of M. Saltykov-Shchedrin, the comedy *The Wedding* by N. Gogol and assorted articles on nihilism in Russia by Stepniak-Kravchynskiy. In 1931, she published her English translations of Frederic Chopin's letters from Polish and French. Voynich also wrote musical works, including the oratorio *Babylon* (1948) which is dedicated to the collapse of czarism.

Her first novel, *The Gadfly*, was published in the United States in 1897. Against the background of the Italian liberation struggle of the 1830s and 1840s, she created the expressive character of Arthur Burton, a revolutionary -- the Gadfly. Her subsequent novels *Jack Raymond* (1901), *Olive Letham* (1904), *An Interrupted Friendship* (1910) and *Put Off Your Shoes* (1945) were not destined to reap the same success as *The Gadfly*, although they are filled with the same revolutionary romanticism. The novel *Olive Letham* is particularly interesting for Ukrainians as Karol and Olive, the two main characters of the novel, spent some time in Brody. A Ukrainian translation of *Jack Raymond* by M. Lyssychenko was published in 1930. *The Gadfly* has been translated into Ukrainian by M. Lyssychenko (1929), M. Ryabov (1935) and Y. Halan (1948). In 1981, the Oleksandr Dovzhenko Feature Film Studio in Kyiv dramatized *The Gadfly* in a three-part TV film directed by Mykola Maschenko. The film won the coveted Taras Shevchenko State Prize in 1982.

Ethel Lilian Voynich's interest in Shevchenkiana evolved in a curious manner that began with her interest in the history, folklore and fiction of Ukraine. She began to study Ukrainian in the 1890s and mastered it quickly. She expanded her knowledge of Ukraine and Ukrainians in Lviv in 1895 where she went to explore the possibility of smuggling illegal literature to Russia. Here she met Ivan Franko and his friend Mykhailo Pavlyk, a full member of the Shevchenko Scholarly Society, with whom she maintained a lengthy correspondence. She was also well informed about the activities of Ukrainian scholar, civic leader, publicist and political thinker M. Drahomaniv. She translated some Ukrainian folk

songs (unfortunately, none of the translations appeared in print) and became smitten with the beauty of Shevchenko's poetry.

Voynich began translating Shevchenko's poetry in the 1890s. After twenty years, she published 156 poetic lines in the book published in 1911 by Elkin Matthews. The best of her translations are those of *Testament* (the most faithful rendition of all the twenty-two versions to date), the prologue to *The Princess*, and "*I care not*". The pervading candor of these masterpieces bursts forth even in translation. In her biographical sketch of Shevchenko, she examines him as a world poet and a revolutionary rebel, drawing the reader's attention to the conditions under which he lived, writing of the "haunting music" of his idiom, and referring to his letters and the novel *The Artist* which is based on quite a few episodes from the poet's life. The sketch, however, betrays her lack of information on the poet -- she erroneously asserts that his talent declined after the years of exile, and she mixes up the years of his poetical output. The book was reviewed quite a few times in the Russian and Ukrainian press and helped popularize Shevchenko's poetry. To this day her translations are printed in various publications, testifying to their enduring artistic and aesthetic value.

Ethel Lilian Voynich died in New York on July 28, 1960. Her work as a biographer and translator of Shevchenko has been researched by H. Mayfet, H. Ustenko, O. Zhomnir, and M. Tarnawska. V. Polek compiled a valuable bibliographical guide *Ethel Lilian Voynich and Ukraine* in 1970. Of the verses dedicated to her by Ukrainian poets, Lina Kostenko's "The Touch of Sorrow" from the collection *On the Banks of the Eternal River* (1977) is perhaps the most moving. It describes how Voynich is fated to live out her years in the dull heights of a skyscraper, in the crowded metropolis of so many people where it seems to her that everyone has forgotten her:

And suddenly the Gadfly enters
and getting on his knees, he asks
"Do you remember me, Ethel Lilian?
I am your youth.
I dwell in time, in space as well.
I am your heart's so faithful son
scarred by your wounds."

(Translated by A. Bilenko)

Editor's Note: Roksoliana Zorivchak is professor of English at Ivan Franko University in Lviv, Ukraine.

UNWLA BRANCH 36 IN CHICAGO CELEBRATES 65TH ANNIVERSARY

Even though the Chicago weather was cold and windy, more than 100 people gathered on Sunday, October 12, 1997, at Little Kiev Restaurant to celebrate the 65th anniversary of Branch 36.

Branch treasurer Stefania Krywaczuk Mroz, who was emcee of the event, welcomed the guests and called on the Reverend Walter Rybicky, pastor of the Nativity of the Blessed Virgin Church in Palos Park, Illinois, to give the blessing. There was a moment of silence in memory of our deceased members. Six year old Alexandria Mroz recited a short prayer she had learned in SUM camp this summer.

A delicious meal was prepared by Mrs. Mary Rodak and Ms. Nancy Rodak, members of Branch 36 and owners of the restaurant. After the meal, Mrs. Mroz introduced Mrs. Olha Trytyak, the National First Vice-President of the UNWLA. Mrs. Trytyak presented the branch with a certificate of gratitude for many years of service to the UNWLA. Other speakers at the event included Mrs. Luboslawa Shandra, past president of the Chicago Regional Council, and Mrs. Maria Dorozynsky, second vice-president of the Chicago Regional Council. All of the speakers gave tribute to Branch 36's long and dedicated service to Soyuz Ukrainok, to the Ukrainian people, and to the Ukrainian nation.

Branch secretary Lydia Malanchuk Macewich presented the history of Branch 36 in Ukrainian. She spoke of the fourteen women, who under the leadership of Mrs. Anna Brudny, organized the first UNWLA branch in Chicago in 1932, commenting on the difficulties of maintaining such an organization during the Great Depression and describing how members of Branch 36 had participated in the 1932 Chicago World's Fair.

Mrs. Macewich also chronicled more recent activities in the 65 year history of the branch, citing how they had marched in support of women's causes, to commemorate Captive Nations Week, and for the release of political prisoners from Soviet prisons. She described how Branch 36 collected and donated money, food and clothing for Ukrainians in Poland, Yugoslavia, South America and Ukraine, adding that branch members also contribute to the local church,

the Nativity of the Blessed Virgin Mary, and the Ukrainian museums in Chicago and New York and periodically host pysanky workshops and exhibits for the American community.

Ms. Luba Nowak, the current president of Branch 36, gave a short history of the branch in English, complete with a slide presentation. Everyone enjoyed the slides of past and present members participating in the group's various activities.

A special tribute was given to Mrs. Helen Brelinska Krull, the first secretary of Branch 36, who was honored for her 65 years of service to the branch and the UNWLA.

Musical entertainment for the event was provided by ten year old Nataalka Jerzewski, who entertained Branch members and guests by singing and playing the bandura, and by Ms. Lesia Klymchenko, who sang three beautiful Ukrainian songs.

At the end of the program, Mrs. Mroz thanked all who were in attendance and all who had helped make the banquet a success, citing in particular Mrs. Rodak, Ms. Rodak, Mr. and Mrs. Melinyshyn, Mrs. Sandy Semkiw and Ms. Oksana Melnyk.

The program was concluded with a prayer by the Reverend Rybicky and the singing of Mnohaya Lita.

65th Anniversary-Luncheon of UNWLA Branch 36 in Chicago, IL. From right 3rd Luba Novak, Branch President, Olga Trytyak, UNWLA Vice President, Olena Kril, founding member of UNWLA Branch 36.

AENEAS, TROJAN HERO AND ENEI, UKRAINIAN KOZAK IN THE ADVENTURES OF KOZAK ENEI (1969)

An animated film based on Ivan Kotliarevsky's Eneida (1798)

by HÉLÈNE TURKEWYCH-SANKO

Aeneas is the hero of the *Aeneid* one of the world's great epic poems, written in Latin by the Roman poet Virgil between 30 and 19 B.C. Virgil did not create the character of Aeneas; he relied on Greek mythology which made Aeneas (Aphrodite's son) an active defender of the Greek city of Troy. Troy was an ancient city in Asia Minor, celebrated in the legendary Greek poems *The Iliad* and *The Odyssey*, attributed to Homer who lived during the 700's B.C. The city was very prosperous and extended its power along the Black Sea Coast where the Greeks had many colonial settlements. After the destruction of Troy, Trojans traveled west from Asia Minor to Italy. In his *Aeneid*, Virgil tells the story of the wanderings of the Trojan hero Aeneas and glorifies the many virtues of the Roman people with whom the Trojans united.

Twelve books comprise Virgil's *Aeneid*. It is a narrative poem with a high degree of unity owing to its singleness of vision and the inter-relationship of all its episodes to the main theme of Rome, the Empire and Destiny. Virgil makes Aeneas the object of a divine machinery which centers in the unending hostility between Venus (Aeneas' mother) and Juno. In Roman mythology, Juno is the queen of the gods, the sister and wife of Jupiter.

Book I recounts the shipwreck of the Trojans off the coast of Carthage and their welcome by Dido, the queen of Carthage. In Books II and III, Aeneas relates (at a banquet) the story of the fall of Troy, his adventures on his westward journey and his father's death in Sicily. Books IV and V retell Aeneas' love affair with Dido, his departure from Carthage, and Dido's suicide. In Book VI, Aeneas reaches Italy and participates in funeral games. At Cumae, he visits the underworld. In Book VII, the basic theme is the rivalry between Aeneas and Turnus, the leader of the Rutulians, for the hand of Lavinia, daughter of King Latinus. War breaks out. In Book VIII, Aeneas goes to the site of Rome. In Book IX, he goes to Etruria to seek allies and during his absence, Turnus attacks the Trojan camp. In Book X, Aeneas returns with his allies and the first great battle takes place. Book XI is marked by the death of the warrior princess Camilla. Book XII describes the combat between Aeneas and Turnus, the wounding and recovery of Aeneas, and the

final victory over Turnus. Aeneas marries Lavinia and the Trojans are united to the Latins to become the ancestors of the Roman people.

Ivan Kotliarevsky (1769-1838) (1769-1838) composed his long poem *Eneida* (1798) as a hilarious mock translation of Virgil's *Aeneid*. In Kotliarevsky's work, the hero is Enei, a Ukrainian Kozak. The Greek gods from Mount Olympus appear as Ukrainian gentry. The poem retells the story of Ukrainian people and glorifies the virtues and invincible spirit of the Kozaks. *Eneida* is considered the cornerstone of modern Ukrainian literature for two reasons: it was written in Ukrainian at a time when writing in Ukrainian was a daring activity, and it shows that Ukrainian writers had a solid grounding in the study of the Classics. Pretending that he was merely translating Virgil's epic poem from Latin into Ukrainian, Ivan Kotliarevsky created a new epic poem, the epic poem of the Ukrainian people. In this context, Troy is transformed from a city in Asia Minor into Ukraine; the Trojan heroes are transformed into Ukrainian Kozaks.

A Kozak was a military man who freely chose to isolate himself from his family to join a military body whose purpose was to protect the Ukrainian steppes from invaders. Throughout history, the faces of the invaders changed. They could be the Turks and Tatars who would raid the countryside on a yearly basis and take men, women and children to the slave markets of Constantinople. It could be the Poles who would incessantly claim the Ukrainian plains west of the Dnipro River as their own. It could be the troops of the Duke of Muscovy who first took the title of "Tsar" (from the Persian "leader") and by 1722, the title "Czar" (or Caesar), claiming the territory of Kievan Rus' as his ancestral land.

The Adventures of Kozak Enei (Prolog Video, Inc.) is the title given to an animated film based on Kotliarevsky's *Eneida*. There are two versions: one edited for children (30 minutes) and a longer one for adults. In the animated film, which renders Kotliarevsky's interpretation of Virgil's *Aeneid*, the

hero Enei is the son of Venera (Venus), the goddess of love. The powerful goddess Juno is constantly interfering with Enei's great Destiny. She is dressed as a Russian lady of the court and travels in a carriage. She offers many parallels to Catherine II who in 1775 ordered the destruction of the Sich, the Kozak stronghold. Venera is dressed as a Ukrainian and symbolizes Ukraine. Although the "divine machinery" of the gods of Olympus is presented in the background, it is evident that the animated film focuses on the human conditions determined by the hostilities between Russians and Ukrainians. Enei and his men are dressed in baggy pants, boots, large belts. They carry traditional weapons and sport the characteristic Kozak scalplock.

In the film, Enei's visit to the underworld is significant because it demonstrates the importance of the church in worldly affairs. Men and women are portrayed in hell, the women biting the Biblical apple (Eve's apple). Enei plays a game of cards with a skeleton and wins, reinforcing the idea of the Ukrainian Kozak as fearless of Death. Once out of the underworld, Enei and his men take to the sea. Their debonaire singing, besides being entertaining, is also an example of their happy disposition toward Life. They are as ready to fight as they are to have a good time.

The finest part of the animated film presents Enei at the palace of Latinus. The "palace" resembles a traditional Ukrainian home, richly decorated with traditional votive towels. It is the home of a Hetman. Latinus and his daughter Lavinia wear Ukrainian clothes. Among the presents Enei brings to Latinus is a flying carpet suggesting the fact that Ukraine, at the crossroads between East and West, has adopted certain folk features from the countries South of the Black Sea (Baghdad). Enei's rival Turnus is portrayed as a heavy set bully, dressed in a Russian shirt and Russian bonnet. Turnus cannot be trusted; as in Virgil's *Aeneas* and in Kotliarevsky's *Eneida*, he breaks the truce and compels Enei to fight him. When Enei finally marries Lavinia, they have a Ukrainian style wedding. But unlike Virgil's Aeneas, Enei does not settle. After the wedding, he and his men take to the sea again, heading toward a dreamlike country of Troy (Ukraine) which is presented throughout the film as a wooden, church-like construction in a blazing cloud. Obviously, Enei and his men are striving to reach their human Destiny.

The animated film was released in 1969 to celebrate the bicentennial of Kotliarevsky's birth and this writer posits that it was not by accident that the

artists involved took it upon themselves to produce this very entertaining work. The people who worked on the film/cartoon had an agenda. It was intended to stir up hope that someday Ukraine would be independent and it aimed to keep the Kozak fighting spirit alive. As we know, a generation later, the history of Ukraine took a new turn and Ukraine became independent. One is led to wonder whether the animated film might have had an unsuspected influence on the Ukrainians who viewed it and who were inspired by the way the Kozaks in the film were presented. It is not entirely far fetched to believe that some of the children of the 1970s who saw this film carried their national pride into the 1990s.

Copyright Héliene Turkewicz-Sanko
John Carroll University (December 1997)

BIBLIOGRAPHY

- Heiene
Istoria Ukrainsoi Literatury. Kyiv: Naukova Dumka (1967).
Oxford Companion to Classical Literature. ed. Sir Paul Harvey.
Oxford: Clarendon House (1937).
Diderot, Denis et d'Alembert. *Encyclopedie ou Dictionnaire raisonnee des sciences, des arts et des metiers*. Paris (1751-1756) and Neuchatel (1766-1772). (Articles: Ukraine, Baturin, Boristhene, Cosaques, Tsar, Czar, Nieper, Tanals and Zaporaviens).

Editor's Note: Professor Héliene Turkewicz-Sanko's *Treasury of Ukrainian Love Poems, Quotations & Proverbs* has recently been published by Hippocrene Books, adding to a series of bilingual volumes on the theme of love. The book, which includes translations of works by well known Ukrainian poets as well as by anonymous composers of Ukrainian folksongs, is available in hard cover at Ukrainian bookstores.

YOUTH IN UKRAINE NEED OUR SUPPORT

UNWLA Scholarship-Children/Student Sponsorship Program has expanded its activity in Ukraine and is presently processing over four hundred new applications. All of the applicants are highly recommended and in need of financial aid. Many are orphans, others are from broken homes, but even those living with their parents need assistance in this time of economic crisis in their homeland. If Ukraine is in your heart, remember that children are her future! Sponsor grades 1—11 for \$50.00, University student for \$100.00, post-graduate student for \$150.00 or more. UNWLA, Inc. has a non-profit tax exempt status under IRS Code 501(c)(3) and your donation is tax deductible within the limits of the law in the USA. Become a sponsor by writing to UNWLA Scholarship Chair Luba Bilowchtchuk at

UNWLA, Inc. Scholarship Bureau
171 Main Street, P.O. Box 24
Matawan, NJ 07747

Tel.: 732-441-9530; Fax: 732-441-9377
e-mail: UNWLA@worldnet.att.net

SO YOU WANT TO START EXERCISING?

by IHOR MAGUN, M.D.

Many of us are facing the new year with "resolutions". One of them often includes an improvement in our health and well being. This invariably includes starting an exercise regimen. Here are a few tips that will help you get going.

The surgeon general recommends thirty minutes of moderate physical activity at least three times a week. Regular exercise can make you feel energetic, happier and healthier. Almost everyone can do some form of exercise to satisfy this recommendation. How do you start? The first stage is to evaluate the status of your physical health by a professional. If you are given the "go ahead", you can begin.

Experts reveal that there are certain time honored factors that are very helpful. The first step is creating a time frame for exercise. Do not leave it for the last activity of the day when you most certainly will not be able to follow through with it. Exercising with a group or with another person is also helpful. Be consistent with your program. Dress comfortably, wear proper fitting shoes, drink plenty of fluids. Keep a running record of your activities -- this will nurture a sense of accomplishment and will encourage other activities in the future. Choose an activity that you would enjoy. If you cannot come up with some for of exercise that you would like, you can start out with something as simple as walking. Stretching muscles, also easy, is also helpful. Several minutes of daily stretching can be relaxing and can be done at any time of the day, even before you get out of bed in the morning.

Whatever exercise activity is chosen, always start gradually and increase with time. If you feel any type of discomfort, it is probably a sign that you should stop and speak with your medical professional.

Many physicians recommend an exercise routine that strengthens the skeleton and lowers the risk of fracturing a bone. Purchase weight cuffs that wrap around the ankles and pairs of three, five and eight pound dumbbells. The exercises are designed to increase the strength of all parts of your body and should be done twice a week -- slowly and gently. If you can, do two sets of 8 to 12 repetitions, resting between sets.

ARMS. Sitting in a sturdy chair, start with the lightest weights. Hold weights alongside the chair,

parallel to your torso. Lift one weight at a time, bending your elbow and turning the palm to face your shoulder. Stop just before touching your shoulder and return the weight to your side.

SHOULDERS. Still sitting, keep you back straight and lean forward slightly with your feet flat on the ground. Without locking your elbows, raise your arms to the sides, palms down, and pause at shoulder height or just above. Then lower the weights.

HIPS AND RUMP. Wearing ankle weights, stand behind the chair and lean forward, supporting yourself by holding the chair's back. Lift one leg behind you, with your knees slightly bent. Go only as far as you can without straining.

LEGS. Still holding the back of the chair, stand up straight and bend on knee to lift the lower part of the leg, aiming to touch your rear with your heel. Then lower, Complete a full set of repetitions with one leg before working the other.

THIGHS. With the ankle weights on, sit on the chair and place a rolled up towel under your knees (which should be close to the edge of the seat). Extend your lower leg straight out, then lower it. Repeat the process with other leg.

BACK. Stretch out on the floor facedown, with your arms extended over your head and a pillow under your hips. Lift your upper body off the ground, arms toward the ceiling, and hold for a second. Then return torso to the floor.

STOMACH. Lie on your back, bend your knees, and place your feet on the floor 12 inches apart. With your hands on your thighs and your chin tucked to your chest, raise your shoulders off the floor. Hold for a moment, then lower.

One last recommendation is to listen to music while exercising. It will help keep you motivated and will put you in an overall good mood.

THE GARAGE

by DMZ

At the start of our domestic union, my husband suggested a "division of roles". His was "the outside" and mine was "the inside". We were quite compatible in this division. Now in our second home, the ten rooms and the patio were my turf -- the yard and the garage were his. The house was built at the time when America was driving gas guzzlers, so our two car garage was quite large with open rafters for additional storage. The unique thing about our garage was the fact that we did not keep cars in it, just everything else. It was the junk yard of our lives. It was my husband's secret place -- he could, and did, hide things and himself there so that no one could find them.

So it remains to this day. On a recent visit, my three year old grandson stood before the opened garage with a sparkle in his eyes and said "WOW! All this belongs to Dido." And "all this" is indeed a sight to behold and marvel at.

There is a corner full of old car parts -- every car we have ever owned (and there were many) is represented. The wall of rope and string is an assortment of every conceivable length and thickness of tie material, some dating back to the old Sears & Roebuck Pick-up Warehouse in Philadelphia.

There is also a large collection of green broomsticks. Originally, my father collected broom sticks on trash day in his old city neighborhood. He would then paint them green and deliver them to my husband as supports for tomato plants. This was the extent of my father's agrarian endeavors and my husband, who has for years been using wire frames to support tomato plants, just keeps them out of affection for my father.

Our garage also houses an assortment of wood and metal ladders from three steps to thirty feet. One never knows when one's neighbor might need a thirty foot ladder; almost everyone in the neighborhood has borrowed it at least once. There are tools in the garage too -- hand tools and power tools, garden tools and cleaning tools, "... for the difference between man and ape is the ability to use tools."

There are "pieces" of plasterboard, of plywood, of lumber, of glass and plexiglass, of formica and old carpets. Like a giant patchwork quilt, the "pieces" stand against the walls, testifying to the formica color of our first kitchen counters, our wall panelling in the old family room, and the old floor carpeting we once had.

High in the rafters are "the family things". The tables and chairs my father-in-law bought for us as a wedding present, the hardwood and canvas army cots the kinds took to Plast camp, our very first Wildwood beach umbrella, our son's first tricycle with the bent wheel which I ran over with the car, even the lace-up ski boots my husband and I once used.

As gardening is my husband's number one hobby, most of the garage space is taken up with gardening equipment. To add to the ambience and to help the plants grow, our old stereo system is fully hooked up here. And every year, as people plant flowers at grave-sides in South Bound Brook's Ukrainian cemetery and discard their pots, my husband brings them home for recycling in the garage.

My husband got the most practical and the weirdest items in the garage at an auction. Auctions, like flea markets or casinos, are all the same -- you spend a little money hoping to win a bonanza. Sometimes it works. The practical item brought home from the auction was a box of ten dozen Tote men's galoshes. My husband has given some away as gifts to all our male family members and friends; the mailman gets a pair every Christmas. Sometimes, the bonanza turns out to be less than a bonanza, in this case a carton of snail traps, made somewhere in China. Somehow, my husband has never managed to trap any snails.

This sanctuary for the useless and discarded, the unusual and forgotten, is very much protected by my husband. Yet a day's rental of an industrial dumpster can make this macabre collection of a lifetime vanish in a single afternoon. The thought of this strikes terror in the heart of the strong and dynamic man I married, but I keep it on record simply as a balance of power.

WINTER LETTER FROM KYIV

MARTHA BOHACHEVSKY CHOMIAK

As I write this, on January 14, Ukraine is celebrating the New Year. It is less than the major celebration on Christmas, but nevertheless important. Not only is the feast day of St. Basil, but the time when little boys sprinkle wheat in your home to insure a good harvest. The little boy with the wheat must be the first to step over your threshold this morning, otherwise your grain yield will be poor. The final traid of the holy days will come in a few days — Epiphany on the Jordan. The polluted waters of the Dnipro River will be solemnly blessed by the clergy of the three competing Orthodox churches and by the Ukrainian Catholic Church. The Roman Catholic Church, who say the Vatican II mass in a variety of local spoken languages, including English, have already had their Epiphany.

This awns the season for Liturgical music, especially choral ensembles. All are continuing to experience a renaissance. The first icy part of winter has passed. The days a bit longer, and every once in a while, the sun peers out. This season, Kyivan ladies are especially partial to long fur coat over fashionable minis or midis. They are, as always, elegant and the make-up is now very discreet. Even the colors of the fur coats are fashionably muted. Lancome, Gucci, Versace, Dolee and Gabbarti are readily available for a hefty sum. People have not been receiving their wages some for as long as half a year at a time. Many are feeling the pinch, harder to bear now that one can readily see all the things, including dishwashers, that were unheard of in Soviet times. The intelligentsia is especially hard hit, unaccustomed to fending for jobs, or grants. But the new stores are flourishing and more wealth is openly evident, including private schools — lycee, gymnazium, koledzh, boarding school. Newspapers are running articles explaining restaurant behavior and the rights of customers. Real Frozen vegetables are available, and in the bazaars, the little ladies sell a creditable local blue cheese.

The homeless are not very much in evidence. Strangely, they have not discovered the good Washington tradition of sleeping over grates. They do rummage through the garbage, collecting bottles and cartons. Naturally, they did not do so under the Soviet for two reasons. One, the police patrolled vagrants, real and political and two, pickings in the

garbage were so slim that there was nothing to be had from the Kyivan now possess along with shrink-wrapped white bread.

My seminar at Kyiv Mohyla Academy is on the history of women, or women and history. The first two sessions were fine, we will see how it all develops. There are young men in the class, and that I understand is an innovation, as is the course itself. I continue traipsing around the country with seminar presentation for faculty and administrators who say nice things about them. What with all the interruptions, writing is going slowly.

Despite all the natural disasters, economic crises, unsolved political issues and endless talk about what to do about them, the country seems to be moving in the right directions. On this happy note, let me wish you as pleasant a February as possible!

GRILLED SWORDFISH STEAKS

4 swordfish steaks (about 1 inch thick)
1/4 cup chopped coriander
1/4 cup chopped parsley
1 clove garlic, chopped
1 1/2 teaspoons paprika
1/4 teaspoon ground cumin
pinch of cayenne pepper
2 tablespoons lime juice
3 tablespoons olive oil
salt to taste

- Pat swordfish dry.
- In blender combine coriander, parsley, garlic, paprika, cumin, cayenne pepper and lime juice.
- Add olive oil.
- Marinate swordfish in mixture for about two hours in refrigerator.
- Grill marinated swordfish 4 to 5 minutes per side

ХРИСТЯ НАВРОЦЬКА

НАШЕ

ХАРЧУВАННЯ

У місяці лютому переважно припадають "запусти" і треба приготувати щось цікавого і смачного для гостей, чи вдома, чи в організації. Подаємо декілька приписів.

МАРИНОВАНІ ПЕЧЕРИЦІ

Приготувати день наперед.

1 фунт малих печериць

2 ложки оливкової олії

1/2 горнятка французької приправи до салати (french salad dressing)

1 зубок часнику, розрізаний на половину.

Легко зарум'янити головки печериць на олії. Полити приправою і накласти часник. Поставити на ніч до холодильника. Подавати на зубочистках.

ЗАПІКАНКА З ГОРОДИНИ (НА 8 ОСІБ)

4 платки білого хліба, нарізані кубиками

1 горнятко швейцарського сиру, потертого на тертку

1 горнятко моркви, нарізаної тонкими пластинками

1 горнятко нарізаних печериць

1/2 горнятка дрібно нарізаної цибулі

1 зубок часнику, розтерти

2 ложки олії

1 горнятко дрібно нарізаних помідорів

1 горнятко молоденького горошку в стручках (snow peas)

2 горнятка збитих яєць (egg beater) або 4 білки і 2 жовтки, збитих електричною мішалкою

1 горнятко пісного молока.

Натовстити огнетривалий посуд і накласти кубики білого хліба. Посипати натертим сиром.

На пательні (сковороді) тушкувати на малому вогні моркву, печериці, цибулю і часник до м'якості. Додати помідори та горошок і варити ще 3 хвилини. Накласти до посуду на сир. Окремо в мисці змішати яйця з молоком або вбити жовтки з білками, додати молоко і цим полити городину. Пекти в печі, нагрітій до 375° приблизно 50 хвилин. Перед поданням залишити на 10 хвилин.

ЗАПІКАНКА З ШИНКИ ЗІ ШПІНАТОМ (НА 8 ОСІБ)

4 горнятка молока

1 горнятко манної каші (instant farina)

8 унц. втертого на грубому тертку "Чедар" сиру

4 яєць, розділені

2 торбинки замороженого січеного шпінату (chopped spinach) розморозити, витиснути воду.

1/2 фунта шинки, нарізаної кубиками

1/2 горнятка нарізаної зеленої цибульки

Змастити вогнетривалий 3-квартовий посуд. Заварити молоко до кипіння. Всипати манну кашу і мішати 30 секунд до загустіння. Зняти з вогню, додати сир помішуючи, щоб розтопився. Додавати по одному жовтки, мішаючи. Додати витиснений шпінат, шинку і цибульку. Змішати. Вбити білки на тугу піну, додати їх до приготованої манної каші, мішаючи, щоб маса стала суцільною. Влити масу до приготованого посуду. Пекти в нагрітій до 350° печі 45 хвилин, щоби зарум'янилося.

ТОРТ З ГОРІХІВ ЛІЩИНИ

6 яєць, розділених

3/4 горнятка цукру

1/3 горнятка тертої булки

1/4 горнятка борошна

1 горнятко горіхів (змелених)

Горіхи без лушпинки, змолоти. В одній мисці вбити тугу піну з білків, додаючи поволі 1/4 горнятка цукру. У другій мисці вбити жовтки на ясний кольор, додаючи 1/2 горнятка цукру. Додати терту булку, борошно і мелені горіхи. Змішати і додати збиту піну, легко помішуючи. Влити до натовщеної 10 інч. тортівниці і пекти в печі, нагрітій до 325° 40 хвилин. Як простигне, перекинути уважно на дротяну підставку, покриту восковим папером. Холодний торт перерізати на два коржі. Добре пекти рівночасно в двох тортівницях по половині.

До переложення

2 горнятка вершків (heavy cream)

2 ложки цукрової мучки

1 ложечка ванільового екстракту

Вбити вершки з цукровою мучкою і ванілією. Перекласати перерізані коржі. Зверху і на боки накласти вершкову масу або вкласти вершки до торбинки із стятим кінцем і видушувати взір. Найкраще це робити перед подаванням.

ДОПИСИ ОКРУГ І ВІДДІЛІВ

25-ЛІТТЯ ОКРУГИ НОВА АНГЛІЯ

Округа Нової Англії урочистим полуденком відсвяткувала свій 25-літній ювілей у неділю 19-го жовтня 1997 р. у гарній залі в околиці Нью-Гейвена при співучасті двохсот гостей — членок СУА, представників різних організацій та прихильників СУА.

Свято відкрила ведуча програмою голова Округи Марта Рудик. Після односторонньої мовчанки для вшанування пам'яті померлих членок та після внесення прапора заступниця голови Округи Ірена Гладка прочитала коротку історію Округи, підготовлену для цієї нагоди пресою референткою Надією Троян. Хор 66-го та 108-го Відділів Нью-Гейвена відспівав молитву "Отче наш", аранжовану на два голоси Христіною Шелдон. При головному столі сиділи: представниця Головної Управи Ольга Тритяк, голова Округи Марта Рудик, усі голови відділів, а саме: Ірена Гладка (66-ий Відділ), Стефа Гавриляк (73-ій Відділ), Володимира Теслюк (93-ій Відділ), Люба Кінах (106-ий Відділ), Христіна Шелдон (108-ий Відділ) а також парох церкви Св. Михаїла отець Павло Лунів, який поблагословив спільну трапезу.

Після обіду Ольга Тритяк зачитала привітального листа від голови СУА Анни Кравчук. Вона також відзначила широкий обсяг праці Округи та вручила голові Округи Почесну грамоту СУА. Ведуча програмою Марта Рудик прочитала численні привіти від

Попередні голови Округи вносять прапор. Зліва: Люба Кінах, Ірена Гладка, Валя Чудовська.

Past Presidents of N.E. Regional Council: Luba Kinach, Irena Hladky, Valentina Chudowska.

Почесна президія. При мікрофоні Ірена Гладка.

Honorary Presidium, Irena Hladky speaking.

різних організацій та представила присутніх делегатів. Голова Кредитівки пан Рудко виступив із особистим привітанням. Розвагова частина свята складалася з виступів приготовлених відділами Округи. Зокрема Володимира Теслюк прочитала вірш Ліни Костенко "Шлях", Катря Гадзевич розважила гостей власними гуморесками, а хор відділів Нью-Гейвену проспівав вальси "Наша любов" та "Вкраїно моя чарівна" під акомпанемент бандури Христини Шелдон. Оксана Дітковська прочитала кілька веселих гуморесок з України, а на завершення прозвучала поезія "Слово української дитини" у виконанні діточок — Ліди Ковінко та Тараса Дітковського.

З нагоди 25-літнього ювілею управа Округи надала усім п'ятьом відділам пам'ятні грамоти за їхню віддану працю для організації. Свято закінчилося славнем Союзу Українок Америки та молитвою.

У залі була цікава виставка альбомів та експонатів, що розповідали про важливі віхи в історії відділів та Округи, а на згадку про свято залишилася книжечка з історією Округи, котру підготувала Лариса Рудик. До складу комітету свята входили членки Округи та всі голови складових відділів.

Надія Троян,
пресова референтка.

ЯЛИНКА В НЬЮ-ЙОРКСЬКІЙ ОКРУЗІ СУА

Цього року засвічення ялинки в Окрузі Нью-Йорк відбулося 19 грудня 1997 року в привітній залі домівки "Самопоміч" при численній участі гостей і союзянок.

Свято відкрила голова Округи Леся Кіршак колядою Бог Предвічний, привітала присутню почесну голову СУА Іванну Рожанковську, представниць Головної Управи СУА Ірину Куровицьку, Лідію Черник, Ярославу Рубель, редактора "Нашого Життя" Ірену Чабан, інж. Мирослава Шмігеля — голову Комітету Об'єднаних Організацій міста Нью-Йорку, представників Кредитівки "Самопоміч" д-р Богдана Кекіша і Ярослава Оберишина, гостей і союзянок та передала привіт і подяку за пам'ять від почесної голови Марії Савчак. Вона також зазначила, що цьогорічну ялинку на відміну від попередніх років, присвячено союзнякам і їх чоловікам, без допомоги яких не легко було б вести працю організації. Далі попросила Л. Черник до зачитання привіту від голови СУА Анни Кравчук і ведення програмою передала культурно-освітній референтці Округи О. Роговській.

У святковий різдвяний настрій впровадили присутніх читання віршів: Стефанією Косович (членка 83-го Відділу), "Коляда" Романа Купчинського і І. Чабан (членка 83-го Відділу) "Вчила мене мати віншувати" Степана Пушика. Далі присутні колядували.

Голови Відділів Округи Нова Англія. Зліва: Стефанія Гавриляк (73-ї), Ірена Гладка (63-ї), Марта Рудик — голова Округи, Ольга Тритяк — перша заступниця голови СУА, Христина Шелдон (108-ї), Люба Кінах (106-ї), Володимира Теслюк (93-ї).

Past Presidents of New England Regional Council.

Світлина с. п. Зої Козут в залі "Союзивки" під час святкування Округою Нью-Йорк дня союзянки 24-го серпня 1997 р. Photograph of Zoja Kohut. Displayed During New York Regional Council Celebration of the "Day of Sojuzanka" on August 24, 1997.

Головну програму свята, як зазначила культурно-освітня референтка О. Роговська, підготувала Оксана Лиховид, членка 64-го Відділу разом з новоприбулими з України: О. Лозовою, членкою 64-го Відділу, С. Лопух, членкою 1-го Відділу та родинами Стасишинів і Продиусів. Оксана Лиховид акомпанювала до колядок і прочитала власний вірш. Діти ввійшли на залю з різдвяною зіркою, співом колядок і святочними віншуваннями. Присутні винагородили виконавців рясними оплесками за це, що вони своїм виступом передали святковий настрій Різдва Христового в Україні.

У привітальному слові Б. Кекіш підкреслив велику працю, яку веде Союз Українок Америки. Від кредитівки "Самопоміч" в Нью-Йорку вручив чек на тисячу

доларів для Суспільної Опіки США і тисячу доларів на стипендії для студентів в Україні, що присутні прийняли щирими оплесками. Голова Округи сердечно подякувала управі кредитівки "Самопоміч" в Нью-Йорку, за це, що вони завжди пам'ятають про потреби США і стараються допомогти. Присутні ще довго забавлялись при співі колядок і смачній перекусці, яку приготувала господарча референтка Округи Ганя Серант.

Подякою виконавцям програми і всім хто був причетний до успіху свята, голова Округи Л. Кіршак закрила цю Різдвяну зустріч.

Івана Мачай,
пресова референтка Округи
Нью-Йорк.

ПОКАЗ СУЧАСНОГО ОДЯГУ 88-ИМ ВІДДІЛОМ

Навесні 1997 року у Філядельфії 88-ий Відділ США запланував влаштувати показ сучасного жіночого одягу. Програмою зайнялася Марта Бобак, яка запросила Світлану Ільницьку, власницю крамниці Luda's Boutique у Спринггауз, Па., зорганізувати цю програму. Пані Світлана, маючи великий досвід у питаннях моди, майстерно взялася до праці. У неділю, 20 квітня 1997 р. в залі української католицької церкви Благівіщення голова відділу Роксоляна Луців відкрила програму. Привітавши гостей, вона представила Любу Кос, ведучу програмою. Як членка цього відділу і колишня моделька, Люба вміло і дотепно представляла і пояснювала одяг, який показували на сцені. При звуках приємної музики, яку підбрала до показу Христя Швед, наші членки та їхні доні виходили на сцену і демонстрували спортовий і професійний одяг з Luda's Boutique. З реакції публіки було зрозуміло, що подобалися не лише строї, але й презентація. Для дальшої розваги гостей було розіграно лотерію, в якій багато з присутніх виграли гарні призи. На закінчення був показ вечірнього одягу, який захоплював глядачів різними фасонами і кольорами.

*Зліва: Світлана Ільницька, Наталка Гаркінс, Марта Бобак.
From left: Svitlana Ilnycka, Natalia Harkins, Marta Bobak.*

Членки відділу пригощали своїх гостей смачними стравами у буфеті, яким завідувала імпрезова референтка Наталка Гаркінс. Свято відбулося в родинній атмосфері при активній участі членок і гостей, які мали нагоду приємно провести пообідні години.

Оленка Карпинич,
пресова референтка Відділу.

ДИТЯЧА ВИШИВАНА ЗАБАВА У ВОРЕНІ — ДІТРОЙТ

Дитяча забава, влаштована 76-им Відділом СУА.

Children's ball organized by UNWLA Branch 76.

76-ий Відділ СУА влаштував 9 листопада 1997 р. "Дитячу вишивану забаву" в залі церкви св. Йосафата. Її відкрила голова Відділу Стефанія Оглаб'як, вела програму Мирося Бараник — учителька садочку.

Сценку "Малюємо осінь" приготувала Лілія Літинська зі своїм дитячим хором. Головну роль виконували учениці школи Непорочного Зачаття Леся Бараник і Наталя Ониськів. В виставі вони були славними малюнками і з любов'ю малювали: ясне сонце, синє небо, дощик, сніжок і звір'ята, рідну хату і пташата, степ широкий, ліс в Карпатах, божі храми, хвилі нашого Дніпра, Чорне море, ще й козацтво на вороних конях. Вони не забули сказати, що малюють також себе і родину.

На "вишиваній" забаві діти зі садочку також малювали золоту осінь своїми танцями з кольоровими

листочками, говорили віршики й гарно співали. На закінчення усі учасники сценки привітали нову пору року піснею "Вже прийшла зима". Для старших гостей Наталя і Леся заспівали пісню "Червона рута". Під час цілої забави о. Валерій Ковальчук забавляв дітей співучими казками, загадками та гарною музикою, що створювало приємну музичну атмосферу.

На закінчення всі діти взяли за руки та обійшли навколо залі, щоб показати свій вишиваний одяг, і далі бавилися, танцювали та пробували щастя у дитячій льотерії.

Членки 76-го Відділу СУА гостили смачними стравами. Мабуть усі добре бавилися і були задоволені, тому що не хотіли розходитися.

Оксана Омецінська,
програмова референтка.

НОВИНКИ МЕДИЦИНИ

На ширших сходах 82-го Відділу СУА в Нью-Йорку 13 листопада ц. р. ми мали приємність послухати доповідь про найновіші дослідження щодо етіології таких захворювань як хвороби серця та виразки (улькуси). Доповідь виголосила мікробіолог д-р Марія Роксолія Мотиль, яка отримала докторат в Університеті Карнел а зараз очолює мікробіологічну лабораторію в Медичному центрі Бет Ізраел. Послухати доповідь прийшли також членки з інших відділів СУА.

Розпочинаючи свою доповідь, д-р М. Мотиль зазначила, що в Америці найвищу смертність спричинюють саме хвороби серця. А тому правдоподібність бактеріяльної природи цих захворювань подає надію, що їх розвиткові можна буде запобігти за допомогою антибіотиків.

Сьогодні, здається, немає людини, яка б не знала, що існує корисний і шкідливий холестерол. Щоб знизити рівень холестеролу, лікарі приписують

різні ліки. Цікавим є факт: за останні роки смертність в результаті атаки серця сильно знизилася, проте рівень холестеролу у людей назагал не знизився.

Куріння, алкоголь і високий тиск крові також можуть стати причиною атаки серця. Ці дані, проте, не дають вичерпного пояснення причин серцевих хвороб, бо 25 відсотків людей, які мали атаку серця не курили й, не вживали спиртних напоїв, не мали високого тиску, обмежували кількість жирів у їжі.

Досліджуючи це питання, науковці висунули дві нові дуже цікаві теорії. Перша полягає в тому, що шкідливий холестерол спричинює пошкодження стінок судин, запальну інфільтрацію, тромбози і — в результаті — серцева атака. Друга теорія, яку було запропоновано 25 років тому, проте не визнано одразу, вказує на амінокислоту (гомоцистеїн), рівень якої підвищується при вживанні великої кількості м'яса, молока і яєць. Щоб уникнути захворювань, лікарі рекомендують приймати вітамін В₆, В₁₂ і фолієву

кислоту. Цих вітамінів є багато в зеленій ярині, такій, як шпинат, броколі і т. п., а також у зернових і квасолі. Рекомендується також приймати полівітаміни, які містять усі ці складники.

Є ще й третя теорія виникнення серцевих захворювань. Зараз ряд науковців знайшли нову бактерію, що викликає запалення легенів і пов'язана з хворобами серця. Якщо ця теорія підтвердиться, то цим буде доведено, що причиною розвитку атеросклерозу є бактеріальна інфекція. А якщо це так, то розвитку атеросклерозу можна буде запобігти лікуванням антибіотиками.

Далі д-р М. Мотиль поінформувала нас, що на основі останніх даних відкидається давно прийняте твердження, що виразка шлунку утворюється в результаті невідповідного харчування чи емоційних

проблем, а викликається спіральною бактерією. Зараз точна діагноза ставиться за допомогою ендоскопії з наступним гістологічним дослідженням тканини стінок шлунку. Знайдена бактерія є причиною не лише гастриту, пептичної виразки, але навіть раку шлунку.

Нещодавно лікарі прийшли до висновку, що, коли після точно встановленої діагнози виразки шлунку здійснювати лікування щонайменше трьома препаратами, а саме: двома антибіотиками й препаратом пептобісмор, то загоєння виразки настає у 85-95 відсотків пацієнтів.

Після доповіді прозвучали численні запитання. Інформація щодо лікування представлених захворювань викликала великий інтерес слухачів. Таких цікавих доповідей ми бажали б мати більше. **М. М.**

З ДІЯЛЬНОСТІ 73-ГО ВІДДІЛУ СУА В БРІДЖПОРТІ, КОНН.

Участь 73-го Відділу СУА у святкуванні 200-ліття міста.

UNWLA Branch 73 participates in the city's bicentennial celebrations.

73-й Відділ СУА в Бріджпорті, хоч чисельно не є великий, проте намагається виконувати своє завдання відповідно до своїх можливостей. Одним із цих завдань, близьким серцю кожної союзниці, є пропагувати свою культуру, свої звичаї та обряди. Тому ми з великою радістю привітали пропозицію Організаційного комітету міста Trumbull, СТ, взяти участь у святкуванні першого 200-річного ювілею міста. "Trumbull's first 200 years celebration" у "Twin Brock Park." Це святкування було у формі пікніка.

Наші союзниці наповнені тихою радістю, відразу взялися за працю. Успіхові справи сприяла також гарна літня пора. Соняшний день приваблював до парку багато сторонніх людей, а два столи союзниць, прикрашені в українському стилі, обкладені смачними варениками, голубцями та різним печивом, ще більше привертати увагу публіки. За столами покупців обслуговували союзниці, одягнені в гарні вишивані блузки, що додавало ще більше чару. До мистецького оформ-

лення прислужилась союзниця Рома Гайда, яка не пошкодувала ні свого обмеженого часу, ні труду, щоб зробити українські столи яскравими і гарними.

Популярність наших столів була очевидною, вони викликали таке захоплення, що Організаційний комітет міста Trumbull, СТ, запросив наш відділ і надалі брати участь у їхніх святкуваннях.

Це запрошення відділ сприйняв з великим ентузіазмом. Незабаром ми приготували два столи з різноманітними стравами. Тут треба зазначити, що столи союзниць відзначалися серед інших оригінальністю. Тому союзниці одержали першу нагороду за свою працю.

Зворушені таким відзначенням, союзниці ухвалили, що і на майбутнє прагнуть бути активними під проводом голови Стефанії Гавриляк, і таким чином не тільки поширювати свій світогляд, але також і працювати для добра своєї громади.

О. С.

СУСПІЛЬНА ОПІКА СУА — ДОПОМОГА "БАБУСЯМ"

Ми одержали газету з Харкова "За Відродження" за листопад 1997 р. Передруковуємо частину, яка, напевно, зацікавить наше членство та жертводавців на фонди Суспільної Опіки СУА.

"БАБУСЯ"

Так названо акцію милосердя, яку проводить Союз Українок Америки на Харківщині, у ході якої одинокі жінки похилого віку отримали допомогу у вигляді продуктових наборів: борошна, крупи, цукру, олії, ковбаси та солодощів. Наші бабусі з приємним подивом та вдячністю приймали цей щедрий дарунок із далекої діаспори та бажали своїм посестрам з Америки Божого благословення за їхню любов до рідної України, за їх велике бажання допомогти нашій державі вийти із цієї тяжкої економічної кризи. Благословив та освятив цю Акцію благочинний Української Православної Церкви Київського Патріархату о. Ігор. А для дітей-сиріт буде проведено Свято Миколая, на якому вони отримають подарунки від свого небесного покровителя, і, знову — від українок Америки.

Лєся Дудченко,

Голова Харківського відділу
Союзу Українок.

Одночасно з газетою прийшли світлини та звіт про розподіл допомоги бабусям. З наведених листів, які ми одержуємо, пізнаємо Україну й потреби старших жінок та дітей, яким ми можемо бодай трохи допомогти. Кожний раз, коли дістаємо звістку з України від голів СУ або осіб, які опікуються бабусями чи дітьми-сиротами, ми радіємо, що можемо, при жертвовності наших членок і громадянства, допомогти їм.

Ми вдячні Лєсі Дудченко, як і всім головам обласних відділів Союзу Українок в Україні, які щиро і віддано з нами співпрацюють. Радіємо тим, що наша допомога облежить тяжке життя бабусь.

Молимо Всевишнього, щоб скоро прийшло відродження для українського народу, який вже досить натерпівся. Бажаємо посестрам союзнякам в Україні багато витривалості для дальшої праці.

Тому просимо: співпрацюйте з референтурою Суспільної Опіки СУА, а напевно відчуєте радість і задоволення, що спричинилися до доброї справи! Складаємо щирю подяку членкам СУА і громадянству за щедрі датки та підтримку фондів Суспільної Опіки СУА та просимо ласкаво про дальшу допомогу.

Лідія Черник, **Ірина Руснак,** член
реф. Суспільної Опіки. комісії "Допомога бабусям".

Наша адреса: UNWLA — Welfare Fund
UNWLA — Chernobyl Fund
108 Second Ave., New York, N.Y. 10003

Надія Вербицька (м. Харків).

Nadia Verbytska.

Членка СУ Лідія Мокроніс передає від Суспільної Опіки допомогу Зої Калмиковій.

Харчі, закуплені Суспільною Опікою для самотніх "бабусь".
Food for destitute "grandmothers" purchased by UNWLA Social Welfare Committee.

ФОНД ЧОРНОБИЛЯ СУА

ПОЖЕРТВИ ЗА ГРУДЕНЬ 1997 Р.

ЗАМІСТЬ КВІТІВ

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Стефанії Стешин** складаємо **30.00 дол.** на Фонд Чорнобиля СУА. Родині висловлюємо найщиріші співчуття.

Ірена і Владко Воловчуки.

У пам'ять **св. п. Павла Цимбалістого**, сина наших приятелів Зірки й д-ра Ігора Цимбалістих, складаємо **50.00 дол.** на Фонд Чорнобиля СУА.

Ярослава і Ярослав Панчуки.

У світлу пам'ять **Христини Зарицької** на Фонд Чорнобиля СУА через 28-ий Відділ СУА зложили: **200.00 дол.** — Богдан і Мелінда Зарицькі; **по 100.00 дол.** — Володимир Зарицький, Аріяні і Іна Дзеровичі, Ірена і Михайло Біленькі, Микола і Маріон Голінаті, Артур Григорович; **по 50.00 дол.** — Зеновія Зарицька, Марія Зарицька, Гілярій і Ляриса Зарицькі, Мирослав і Марта Ломагі, Марія і Йосиф Винарчуки, Таїса Богданська; **25.00 дол.** — Леся Ткач; **по 20.00 дол.** — Роман і Марія Кисілевські, Уляна Вовк, Ярослав Кулинич; **15.00 дол.** — Frances & Charles Stek. **Разом 1,100.00 дол.**

З РІЗНИХ НАГОД

Громадський Комітет Олбанської Округи, який протягом 1996-го року діяв за гаслом "Виклик Чорнобиля 96", для відзначення 10-ої річниці трагічного атомного вибуху в Чорнобилі переслав **284.00 дол.** на Фонд Чорнобиля СУА.

З нагоди відзначення 10 річниці Чорнобильської катастрофи 99-ий Відділ СУА в Вотервліт, Н.Й. провів збірку на Фонд Чорнобиля СУА: **100.00 дол.** — Margaret C. Miller; **25.00 дол.** — Olga Sicko, Ірена Ярош; **20.00 дол.** — Mary Alice Quillinan. **Разом 170.00 дол.**

З нагоди 10-ліття Чорнобильської катастрофи 99-ий Відділ СУА в Вотервліт, Н.Й. з продажу жетонів переслав на Фонд Чорнобиля СУА **34.00 дол.**

ЖЕРТВОДАВЦІ

Марта і Андрій Бачинські — Нью-Йорк, Н.Й. **50.00 дол.**
Евгенія Чернописка — Рочестер, Н.Й. **30.00 дол.**

ФОНД СУСПІЛЬНОЇ ОПІКИ

ЗАМІСТЬ КВІТІВ

Замість квітів на свіжу могилу дорогої і незабутньої тітки **бл. п. Михайлини Павлович Пилипець**, складаємо **100.00 дол.** на Фонд Суспільної Опіки СУА "Допомога сиротам в Україні" через 47-ий Відділ СУА в Рочестері, Н.Й., а чоловікові, дочці й синам в Україні висловлюємо наші глибокі співчуття. Вічна їй пам'ять!

Марія Висоцька Крамарчук з родиною в Рочестері, Н.Й.
і Роман Висоцький з родиною в Чикаго, Ілл.

In memory of **Mykola Hnatyk**, I am donating **\$100.00** to Welfare Fund for orphans in Ukraine.

Ernestine Hnatyk.

На заклик пресової референтки СУА Ярослави П. Рубель в щоденнику "Свобода", на Фонд Суспільної Опіки СУА зложили: у пам'ять дочки **бл. п. Стефанії Кацедан-Бровн: 100.00 дол.** — "Допомога сиротам в Україні". **Параскевія Похмурська; 50.00 дол.** — Осип Куйбіда, Нью-Йорк, Н.Й.

"НАШЕ ЖИТТЯ", ЛЮТИЙ 1998

З нагоди 60-літнього ювілею подружнього життя **Стефана й Евдокії Климишинів** складаємо **25.00 дол.** на Фонд Суспільної Опіки СУА "Допомога сиротам в Україні". Шановним Ювілятам — всіх благ!

Роман і Анастасія Прийми.

ЖЕРТВОДАВЦІ

69-ий Відділ СУА — Огайо **850.00 дол.**
Талія Ратич і Ігор Черник — "Допомога сиротам в Україні" **200.00 "**
Павло Паньків — Вейнесвілл, Н.К — "Допомога сиротам в Україні" **50.00 "**
Ольга Мороз — Кергонксон, Н.Й. — "Допомога сиротам в Україні" **25.00 "**

ДОПОМОГА "БАБУСЯМ"

У світлу пам'ять **бл. п. Марії Вергун** родина, членки 47-го Відділу СУА і приятелі на Фонд Суспільної Опіки СУА — допомога "Бабусям" в Україні через 47-ий Відділ СУА зложили: Емма і Стефан Адамчуки, Софія Алексон, Уляна і Мирон Баб'юки, Гелен Бавер, Аріядна і Людвик Бахи, Василь Білан, Марія і Зеновій Боднарчуки, Ліда Букатович, Марія і Йосиф Вдовичини, Христина і Богдан Венгловські, Ірена і Орест Гафтковичі, Ольга Ганушевська, Дарія і Юрій Ганушевські, родина Гошовських, Тамара Гривнак, Анна і Любомир Галуги, Наталія Гуран, Христина Баран-Девроме, Люба і Володимир Делькевичі, Люба Домбчевська, Ганя і Богдан Домбчевські, Олена Довгалюк, Христина і Петро Дзюби, Лідія і Марія Джуси, Дарія і Зенон Елієві, Анна Ендрюс, Марія Федик, Анна і Микола Завадецькі, Богдан Захарчишин, Анна Капітан, Анна і Василь Кізлани, Марія і Йосиф Костіви, Христя Ковч, Ярослава і Роман Ковчі, Марія і Іван Крамарчуки, Марта Крамарчук, Нона Кравс, Марія Крижанівська, Євген Кулик, Роман Куціль, Стефанія Лаба, Яра Літош, Катруся і Михайло Ляльки, Катерина Лялюк, Марія і Микола Липаки, Марія і Петро Лецишини, Олена Левицька, Марія Лозинська, Яромир Лозинський, Оксана Лонкевич, Анастасія Лучанко, Валентина Макогон, Іванна Мартинець, Ярослав Матковський, Лідія і Іван Мельники, Ірена і д-р Зенон Михайлюки, Фенні Надяк, Ізабеля і Зенон Омецінські, Галина і Іван Павлічки, Мирослава і Володимир Приймаки, Ірена Рендзяк, Ірина і Мирон Руснаки, Ірина і Василь Семанюки, д-р Лідія і д-р Юрій Семанюки, Галина і Стефан Сипняки, Анастасія Смеречинська, Галина і Богдан Снігурі, Василь і Анна Сохоцькі, Стела і Йосиф Сорохтеї, Дора і Володимир Сторожинські, Леся Телега, Стефанія Телега, Надя і Роман Трачі, Ірена Твердохліб, Галя і Мирон Тицькі, Люба Хома, Лідія і Богдан Хом'яки, Ольга Червінська, Анна і Роман Чорнобілі, Валя і Мирон Чужаки, Ірена Шмігель, Люба Шмігель, Роман Шот, Ростислав і Тетяна Шутері, Катерина Шур, Маріянна і Михайло Шурі, Андрій Яріш. **Разом 1,490.00 дол.**

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. бабусі Анни Дякун** на Фонд Суспільної Опіки СУА "Допомога бабусям в Україні" складаємо **25.00 дол.**

Оксана і Михайло Салдита.

ЖЕРТВОДАВЦІ

64-ий Відділ СУА, Нью-Йорк, Н.Й. **200.00 дол.**

ЩИРО ДЯКУЄМО

Лідія Черник, референтка Суспільної Опіки СУА. **Анна Рак,** скарбничка Суспільної Опіки СУА.

ПОЖЕРТВИ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД ЖУРНАЛУ "НАШЕ ЖИТТЯ"

ГРУДЕНЬ 1997 Р.

ЗАМІСТЬ КВІТІВ

На свіжу могилу **св. п. інж. Володимира Дибайла** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя" зложили: **20.00 дол.** — Олег і Іванна Ратичі; по **10.00 дол.** — Ольга і Ярослав Городецькі, Наталка і Іван Головінські, 65-ий Відділ СУА в Нью-Брансвіку; по **5.00 дол.** — Ольга Хомут, Ярослава Букачівська. Родині висловлюємо щире співчуття.

Замість квітів на могилу **бл. п. Стефанії Козак** складаю **20.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя".

Софія ДеФранко.

Замість квітів на могилу **бл. п. Стефана Бойка**, батька нашої членки Роксоляни Підпірки, складаємо **25.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя". Роксоляні з родиною висловлюємо найщиріші співчуття.

Членки 30-го Відділу СУА.

ПОДЯКИ

Замість окремих подяк за вислови співчуття, квіти, пожертви на Служби Божі, Церкву св. Андрія, жертви Чорнобиля та український Музей в Нью-Йорку, після смерті моєї сестри **св. п. Ярослави Дядиги** складаю **25.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя".

Ірина Щерба з родиною.

3 нагоди 40-ліття 70-го Відділу СУА в Пассейку, Н.Дж., колишні його членки, які проживають на Фльориді, склали **110.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя". По **20.00 дол.** — Оріся Свистун, Марія Химинець, Ліда Козак, Ева Лужняк, Іванка Яремко і **10.00 дол.** — Соня Кучкуда.

Висловлюю найщирішу подяку **членкам 90-го Відділу СУА на чолі з його головою Христою Їжак** за щирі співчуття з приводу смерті мого чоловіка Стефана Бойка, а також за щедрий даток Відділу в пам'ять покійного для сиріт і вбогих в його рідному селі Кривче, Борщівського району на Тернопільщині. Хай милосердний Господь нагородить їх всіх Своїми святими ласками!

Ірина Семенюк-Бойко,
членка 90-го Відділу СУА, Філадельфія.

СПРОСТУВАННЯ

У грудневому числі 1997 р. "Нашого Життя" на стор. 29, (ліва колонка, третя жертва знизу) слід читати: "Замість квітів на свіжу могилу мого улюбленого сина **бл. п. Марка Юркевича** в його пам'ять **86-ий Відділ СУА** на чолі з Ульяною Тимкевич зібрав **230.00 дол.**" і далі за текстом.

Автор перепрошує за недогляд.

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ
203 SECOND AVENUE
NEW YORK, NEW YORK 10003

ПОЖЕРТВИ ВІД 1 ДО 30 ЛИСТОПАДА 1997 Р.

ТРИВАЛИЙ ФОНД

На Тривалий Фонд Юрія і Аніси Мицаків зложили **2,500.00 дол.** Юрій і Аніса Мицаки.

A donation of **\$2,500.00** to the Sir Harry & Rosalie Polche Endowment Fund was made by Sir Harry Polche KSG.

На Тривалий Фонд ім. інж. Євгена і Ірини Мельників **2,000.00 дол.** зложив інж. Євген Мельник.

ДАТКИ

490.00 дол. — Василь і Брігітте Сосяки;

300.00 дол. — Richard & Olga Alvino;

200.00 дол. — д-р Ігор і Зеновія Кунаші;

150.00 дол. — Friends of Maria & Michael Lyzen on the occasion of the Lyzen's 30th Wedding Anniversary;

по **100.00 дол.** — Ольга Кучма, Марко і Христина Букачевські, Микола і Ірена Пітулі;

70.00 дол. — Іван Заковоротний;

по **50.00 дол.** — Анна Бойчук, Лідія Козак;

40.00 дол. — Н. Н.;

по **30.00 дол.** — д-р Віталій Богданів, Апостольство Молитви при церкві св. Володимира, Єлізабет, Н.Дж.;

по **25.00 дол.** — Ярослав Степанків, Ірена Шпетко;

по **20.00 дол.** — Христина Шмігель, Вячеслав Цетенко, Теодор Коваль, Софія Мельник, Іван Воробель, Ірена Лаврович, Марія Старостяк, Теодор Юськів, Лідія Завадович, о. Юрій Кохно;

по **10.00 дол.** — Анна Самутин, Теодозія Гарасевич;

по **5.00 дол.** — Ярослав і Богданна Гелети, Василь і Галина Беровці;

4.00 дол. — В. і А. Столярські;

3.00 дол. — Walter Warshona.

БУДІВЕЛЬНИЙ ФОНД

20,000.00 дол. — "Самопоміч" (Н.Й.) Федеральна Кредитова Кооператива;

15,000.00 дол. — СУМА (Йонкерс) Федеральна Кредитова Кооператива;

по **10,000.00 дол.** — д-р Ігор і Сузанна Раки з ріднею,

Андрія і Таїса з Нагірних Раки, Роман і Анна Чорнобілі (через Комітет Розбудови в Рочестері);

5,000.00 дол. — Ярослава Рубель, Мирон і Ольга Гна-тейки, Н.Н.(Б.);

4,800.00 дол. — Остап і Урсуля Балабани;

3,000.00 дол. — Юрій Ігор і Ольга Левицькі;

по 2,000.00 дол. — Микола і Зірка Галіви, Марія Са-вицька, Іван і Софія Винники, Борис Галаган, д-р Андрій і Тетяна Тершаківці, Іван і Анна Назаркевичі;

1,500.00 дол. — 66-ий Відділ СУА;

по 1,000.00 дол. — Дмитро і Стефанія Косовичі, Лідія Цайнінгер, д-р Мирослав і Люба Прокопи, д-р Роман і Анна Алиськевичі, Богдан і Ірина Чайківські, Дарія Чайківська і Даніел Боудана, Євген і Євгенія Івашківи, Володимир і Олімпія Роговські, Андрій Прадишук, Василь Шуст, Володи-мир і Лідія Магуни, Роман Остап'як, Роман і Оксана Пруси, д-р Марко Крушельницький, Лідія Хома, Ярослав і Катря Червоняки, Лідія Крушельницька, Марія Душник, Лев і Ірена Вербицькі, Іван Стебельський, Окружна Управа СУА, Н.Й., 1-ий Відділ СУА, 83-ий Відділ СУА, 86-ий Відділ СУА;

850.00 дол. — д-р Ярослав і Ольга Ставничі;

по 500.00 дол. — Оксана Байко, Антон Савицький, Оленка Червоняк і Ігор Терлецький, 113-ий Відділ СУА, д-р Марія Мотиль, із спадщини Марії Червоняк, Н.Н.;

300.00 дол. — 35-ий Відділ СУА;

по 250.00 дол. — Андрій і Анна Малани, Dr. & Mrs. T. Holm-Anderson;

по 200.00 дол. — Зенон і Яра Снилики, Ярослав і Надія Бігуни, Анна Політило, "Самопоміч" (Ньюарк) Федеральна Кредитова Кооператива;

по 100.00 дол. — Анна Кравчук, Дмитро Бобеляк, Петро Рак, Анна Плєскул, д-р Олег і Любомира Сохани, Гелен Шляффлер, 106-ий Відділ СУА, 10-ий Відділ СУА, Ада Кулик, Марія Борковська, Осип і Наталія Сигіди, Марія Старостяк, Соломея Дроздовська, Євген Змий (Warner Lambert), Петро і Ольга Кулиничі, 22-ий Відділ СУА;

по 50.00 дол. — Роман і Валентина Глухи, д-р Павло А. Лиців, Стефан і Люба Іванчуки, Ярослав і Ольга Городецькі, Іван і Марія Борбичі, д-р Теодозій і Любомира Крупи, Іванна Шкарупа, Марта Левицька, Мирон і Богданна Осадци, Юрій Левицький, Надія Попель, Любомир Лямпіка;

по 25.00 дол. — Ольга Цегельська, William & Doris Chirash, Cathy Longinotti;

по 20.00 дол. — Роман і Ірена Левицькі, Іван і Стефанія Цьолки, Катерина Глинянська;

10.00 дол. — Софія Лонишин.

ЗАМІСТЬ КВІТІВ

У пам'ять нашого чоловіка і батька **бл. п. інж. Юрія Голюки** складаємо на Будівельний Фонд УМ: **1,000.00 дол.** Олександра Голюка; **100.00 дол.** — Олександр Голюка; **100.00 дол.** — Артур Голюка.

У пам'ять мамі **бл. п. Наталії Гладішовської** складаємо **1,000.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Мирослав і Надія Шмігелі.

На сходах 93-го Відділу СУА зібрано **54.00 дол.** у пам'ять **бл. п. Миколи Зеня**, чоловіка нашої членки Марії Зень, і призначено на УМ: **по 10.00 дол.** — В. Тєслук, С. Кукіль, К. Гадзєвич, І. Остапюк; **по 5.00 дол.** — Е. Коваль-ська, С. Стасин; **по 1.00 дол.** — І. Васинчук, О. Хари-танчук, З. Бобрівник, Н. Федоркевич;

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Миколи Зеня** через

93-й Відділ СУА складаємо **25.00 дол.** на потреби УМ а родині висловлюємо щире співчуття.

93-й Відділ СУА.

Замість квітів на могилу **бл. п. Галини Белєндюк** скла-даємо через 93-й Відділ СУА **25.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ а родині висловлюємо щире співчуття.

Євгенія Ковальська.

In memory of the late **Eugenia Karpinsky** I am donating **\$20.00** to The Ukrainian Museum.

Anastasia Volker.

У пам'ять чоловіка **бл. п. Івана Гусяка** складаю **100.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Текля Гусяк.

У пам'ять нашого доброго друга **бл. п. Юрія Голюки** даруємо **100.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Андрій і Марта Бачинські.

У 20-ту сумну річницю смерті незабутнього чоловіка і батька **св. п. Михайла Жовніра** складаю **100.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Іванна Жовнір.

У пам'ять чоловіка **бл. п. Богдана Цимбалістого** складаю **100.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Марта Цимбаліста.

У пам'ять чоловіка **інж. Романа Раковського** і синові **Зіни Раковської** складаю **50.00 дол.** на потреби Українського Музею.

Люба Раковська.

З волі Всевишнього 8 вересня 1997 р. упокоївся в Бозі наш незабутній чоловік, батько і дідусь **св. п. Ігор Чмола**. Вшановуючи його пам'ять рідні і приятелі зложили датки на УМ: **25.00 дол.** — Неоніля Сайкевич; **по 20.00 дол.** — Стефанія Тисовська, Оксана і Михайло Салдита.

У пам'ять моїх незабутніх родичів **Святослава і Ірини Левицьких** складаю **50.00 дол.** на Український Музей.

Ольга Ліс.

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Юрія Кришта-ловича**, сина Ярослава і Ярослави Кришталовичів, скла-даємо **50.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Богданна і Володимир Слижі.

У пам'ять **бл. п. Анни Микити** членки 13-го Відділу СУА у Честері, Па. на Будівельний Фонд УМ зложили: **200.00 дол.** — Д. Моренко; **по 100.00 дол.** — К. Ребарчук, С. Микита, Р. Микита, Я. і П. Качмарі, М. Візняк, І. і Г. Моренки; **по 50.00 дол.** — П. і А. Візняки, Л. Онеско, І. і Х. Плюти, І. і Д. Матупіси; **40.00 дол.** — Ю. Шурґот; **по 25.00 дол.** — А. Бугаєвська, А. Шаповаленко; **по 20.00 дол.** — М. МкГован, М. і М. Барабахи, Е. і М. Павлюки, Е. Михалєвська, О. і М. Венчаки, Л. Кий, В. Сич, С. Мельник, Е. Матєльська; **15.00 дол.** — М. Рац; **по 10.00 дол.** — А. Шабатура, В. Візняк, Л. і Ф. Грабові, І. і Д. Сольчаники, С. і М. Клюки, Г. Таверна, Х. Бойчук, Д. і К. Молодовці, А. Злубко, Ю. Ціхановська, Е. Лєсик, УККА, ПА.

ЩИРО ДЯКУЄМО ЗА ПІДТРИМКУ

Управа і Адміністрація Українського Музею.

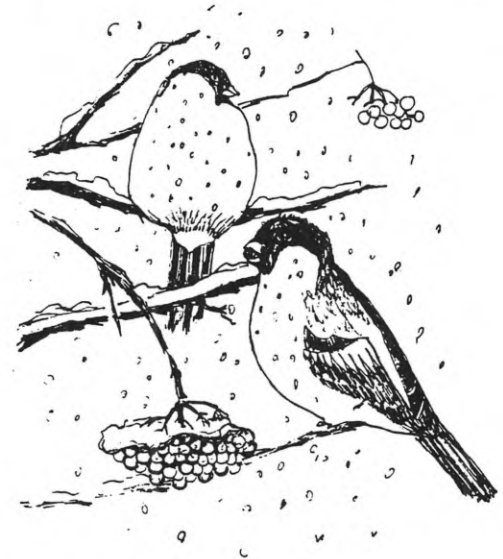
ЛЕСЯ УКРАЇНКА

МАМО, ІДЕ ВЖЕ ЗИМА

"Мамо, іде вже зима,
Снігом травичку вкриває,
В гаю пташок вже немає...
Мамо, чи кожна пташина
В вирій на зиму літає?"
В неньки спитала дитина.
"Ні, не кожна", одказує мати, —
"Онде, бачиш, пташина сивенька
Скаче швидко отам біля хати, —
Ще зосталась пташина маленька".

"Чом же вона не втіка?
Нащо морозу чека?" —
"Не боїться морозу вона.
Не покине країни рідної,
Не боїться зими нависної.
Жде, що знову прилине весна".

"Мамо, ті сиві пташки
Сміливі, напевне, ще й дуже,
Чи то безпечні такі, —
Чуеш. цвірінькають так,
Мов їм про зиму байдуже!
Бач — розспівалися як!"

"Не байдуже тій пташці, мій синку,
Мусить пташка малесенька дбати,
Де б водиці дістати краплинку,
Де б під снігом поживку шукати".
"Нащо ж співає? Чудна!
Краще шукала-б зерна!"

"Спів пташині потіха одна, —
Хоч голодна, співа веселенько,
Розважає пташине серденько,
Жде, що знову прилине весна".

ЗИМОВА КАЗКА

ЛЕСЯ ХРАПЛИВА

Віє вулицями вітер. В парку гне безсилі віти. День, короткий, зимний, гасне. А в домівці тепло, ясно. Лиш загляньте до домівки! Там голівка край голівки, сіли діти всі на лаві: білі, чорні, кучеряві...

У домівці гарно, чисто: хрест, тризуб, віночки з листя. І снується казка дивна:

... Спить у скелі десь князівна. Спить і нічною й у днину. Біла з інею перина. Ще й накривалом накрита, в квіти зимові розшита. Ліжко з льодових кристалів. А кругом, в великій залі, мерехтливих сто сніжинок. І сніжина пісня лине:

— Тихо — цить...

— Тихо — цить...

— Спи, бо світ увесь вже спить...

Попід стіни на сторожі поставало сто морозів. Гострі списи з льоду куті. Так, що нікому й добути, щоб князівну розбудити!

Якби встала, то на світі засвітило б сонце Боже! І тому стоїть сторожа, що Зима так наказала: щоб повік князівна спала. Щоб було так зимно в світі, щоб гуляв без краю вітер, щоб було так сумно всюди, мерзли звіри, мерзли люди...

Та не буде так без краю! В чужині вже виростає молодий, завзятий лицар: меч блискучий, серце з криці. Прийде він колись в печеру, розрубає з льоду двері, прожене грізні морози. Сніг розтане в теплі сльози. І усміхнена, весела, встане княжна із постелі. Срібним сміхом засміється, в гаю хор пташок озветься. Вийде, стане на порозі. Потечуть свobodно ріки. Буде там весна навіки!..

Слухали усі цікаво. Білі, чорні, кучеряві призадумались голівки.

Вийдуть чемно із домівки, а в серцях весняні мрії, хоч і вітер снігом віє!

КАТЕРИНА ПЕРЕЛІСНА

МОЯ ЗНАЙОМА

Бігла я у школу шпарко
По іскристому сніжку
І натрапила я в парку
На пригоду ось яку:

Щось в очах немов мигнуло!
Я здригнулась: Що це? Ай!
З гілки вивірка стрибнула
І гукнула: — Постривай!

— Знаю, ти ідеш у школу...
Може в тебе є горіх?
Не прохала б я ніколи,
Так усе завіяв сніг! —

Лапки склала, мов торбинку
Простягнула, підняла...
Навіть тістечка частинку
Я звіряткові дала.

Ой, люблю я частувати
Цю товаришку мою!
Ми весною пустувати
Будем разом у гаю.

КАТЕРИНА ПЕРЕЛІСНА

МОРОЗ

Дід Мороз засніжений,
Руки крижані,
У віконце стукає:
— Відчиніть мені!

Та пустіть погрітися,
Хоч біля дверей...
Бачу, вам там весело!
Скільки тут дітей!

Ех, якби на вулиці
Я їх запопав!
Ніжки поморозив би,
Щічки пощипав!

А то, бач, за стінами
У теплі сидять,
І пороздягалися,
Та ще й цвірінчать!

Малюнок Ірини Заруби

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Трагічна смерть **Юрія Кузьмича** — чоловіка невтомної активістки 78-го Відділу СУА Ксенії Кузьмич, потрясла столицю України. Світлої пам'яті Юрій Кузьмич допомагав Україні замінити частину застарілої військової індустрії на продуктивнішу систему, яка дала б можливість випускати товари щоденного вжитку.

Нагальна смерть спіткала його, коли він був у дорозі і мав намір сісти на потяг до Криму. На авто інженера Кузьмича наїхало авто білоруської родини, два водії також загинули у катастрофі.

Юрія Кузьмича ми могли б легко вважати дійсним членом Союзу Українок Америки. Він завжди активно допомагав нам у праці та сприяв розвитку Українського Музею

в Нью-Йорку. Ми гостро відчуватимемо його відсутність.

Загинув неподалік чумацького степу в околицях, котри ми мандрували запорожці до останньої січі. Душа його, мабуть, злилася з душами його козацьких предків, щоб далі освічувати переповнене зорями степове небо України.

За своє життя, так раптово перерване, Юрій Кузьмич зміг внести великий вклад у розбудову України, тож усвідомлення цього, нехай допоможе сім'ї та близьким змиритися з втратою такої молодої, життєрадісної, працюючої та люблячої людини.

Прийми Ксеню, вислови нашого співчуття у ці хвилини невимовного болю.

М. Хом'як

19 вересня відійшла на вічний спочинок **Софія Хамуляк**, з дому Войнаровська, довголітня членка і колишня голова 51-го Відділу СУА у Мілвокі.

Народилася сл. п. Софія 1921 року в с. Семушова на Лемківщині. Там же вийшла заміж за Василя Хамуляка й за німецької окупації молоде подружжя було вивезене на роботу до Німеччини.

Після років поневіряння родина Хамуляків осіла у Мілвокі, Віс., де сл. п. Софія одразу активно включається у церковне та громадське життя української громади. Особливо віддає вона свій труд для місцевого відділу Союзу Українок Америки.

Нижче подаємо прощальне слово від СУА, виголошене членкою управи Марією Пискірі над домовиною Софії.

Опечалена родино, жалібна громадо!

Наші зустрічі у цьому приміщенні завжди сповиті смутком, бо прощаємо на вічний спочинок когось, з ким в'язалося життя нашої спільноти.

До людей, що залишили за собою великий дорібок не майна, а праці в громадському і церковному житті, належала покійна Софія.

Господь подарував їй серце, сповнене любов'ю до людей. Та любов, щирість і теплота проявлялися у неї на кожному кроці і спонукали її робити добрі діла. Тому не дивно, що сл. п. Софія була не тільки доброю матір'ю і жінкою, але була такою ж активною і в громадському житті: перш усього — церковному, відтак — жіночих та молодечих організаціях. Вона спішила з поміччю усюди, де не доставало рук до праці, тому що не мала серця відмовитися, там, де інші відмовлялись.

Я пізнала Софію найбільше у спільній праці в Союзі Українок Америки. Від союзнянок висловлюю глибоке співчуття донькам, синам та всій її родині. У Союзі Українок Америки Софія працювала майже від самого початку його заснування в Мілвокі. Займала різні пости: голови, заступниці голови, скарбнички, господарської. Усе, до чого бралася, виконувала сумлінно і не чекала на похвали. Любила читати пресу, щоби знати, що діялося у світі, в українському житті. Вона не тільки працюю допомагала. З важко заробленого гроша завжди жертвувала частку на добродійні цілі. Любила свою родину, громаду і свій знедолений народ. Все життя віддавала їм свій труд, своє серце і любов. І ще віддавала їм свою пісню, яку палко любила. Нею вона щиро славилася Бога, Україну, славилася життя. Хай же пам'ять про неї залишиться піснею в наших серцях.

Вічна їй пам'ять!

Марія Пискірі

ГОЛОВНА УПРАВА СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

ПОЧЕСНІ ГОЛОВИ
Лідія Бурачинська
Іванна Рожанковська
Марія Савчак

Анна Кравчук — голова СУА

ЕКЗЕКУТИВА

Ольга Тритяк — 1-ша заступниця голови
Софія Геврик — 2-га заступниця голови для справ організаційних
Марта Богачевська-Хом'як — 3-тя заступниця голови для справ культури
Ірина Куровицька — 4-та заступниця голови для справ зв'язків
Варка Бачинська — протоколярна секретарка
Таїсса Турянська — скарбничка
Надія Цвях — фінансова секретарка
Ярослава Рубель — для справ преси
Оксана Фаріон — вільний член
Марія Пазуняк — вільний член

РЕФЕРЕНТУРИ

Лідія Черник — суспільної опіки
Ірена С. Олексюк — виховна
Люба Біловшук — стипендій
Марта Яросевич — екології

ГОЛОВИ ОКРУЖНИХ УПРАВ

Квітка Іваницька — Дітройт
Марія Раковська — Філадельфія
Олександра Кіршак — Нью-Йорк
Марта Стасюк — Північний Нью-Йорк
Марія Полянська — Нью Джерзі
Іванна Шкарупа — Огайо
Олена Харкевич — Чикаго
Марта Рудик — Нова Англія
Теодозія Кушнір — Центральний Нью-Йорк
Марія Одежинська — зв'язкова далеко віддалених відділів

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ

Іванна Ратич — голова
Рома Шуган — член
Іванна Ганкевич — член
Лідія Колодчин — заступниця
Надія Савчук — заступниця

Ольга Рибаків — парламентаристка

Ірена Чабан — головний редактор "Нашого Життя"
Тамара Стадниченко — редактор англійської частини журналу

THE NATIONAL BOARD OF THE UKRAINIAN NATIONAL WOMEN'S LEAGUE OF AMERICA, INC.

HONORARY PRESIDENTS

Lidia Burachynska
Iwanna Rozankowskyj
Maria Savchak

Anna Krawczuk — President

EXECUTIVE COMMITTEE

Olga Trytyak — 1st Vice President
Sophia Hewryk — 2nd VP — Membership
Martha Bohachevsky Chomiak — 3rd VP — Culture
Iryna Kurowyckyj — 4th VP — Public Relations
Barbara Bachynsky — Recording Secretary
Taissa Turiansky — Treasurer
Nadia Cwiach — Financial Secretary
Jaroslawa Rubel — Press
Oxana Farion — Member-at-Large
Maria Pazuniak — Member-at-Large

CHAIRS

Lidia Czernyk — Social Welfare
Irena S. Oleksiuk — Education
Luba Bilowchtchuk — Scholarship/Children Student Sponsorship Program
Marta Jarosewicz — Ecology

REGIONAL COUNCILS

Kwitka Iwanucki — Detroit
Maria Rakowsky — Philadelphia
Alexandra Kirshak — New York City
Martha Stasiuk — New York - North
Maria Polanskyj — New Jersey
Iwanna Shkarupa — Ohio
Olena Charkewycz — Chicago
Marta Rudyk — New England
Theodosia Kushnir — New York — Central
Maria Odezhynska — Liaison for Branches-at-Large

AUDITING COMMITTEE

Joanna Ratych — Chair
Roma Shuhan — Member
Iwanna Hankewycz — Member
Lidia Kolodchin — Alt Member
Nadia Sawczuk — Alt Member

Olha Rybakiw — Parliamentarian

Irena Chaban — Editor-in-Chief "Our Life"
Tamara Stadnychenko — English editor "Our Life"

КАНЦЕЛЯРІЯ СУА / UNWLA Inc. HEADQUARTERS:

Електронна пошта/e-mail: unwla@worldnet.att.net

108 Second Avenue, New York, NY 10003

(212) 533-4646 Адміністратор бюро — **Наталія Дума**
Office administrator — **Natalia Duma**

Години урядування: від 10:00 до 4:00 по пол.

Адміністратор-бухгалтер "Нашого Життя" — **Орися Яцусь**
Business Administrator "Our Life" — **M. Orysia Jacus**
Tel. & Fax (732) 441-9377

СТИПЕНДІЙНА АКЦІЯ СУА / UNWLA Inc. SCHOLARSHIP PROGRAM:

171 Main Street, P.O. Box 24, Matawan, NJ 07747-0024
Tel.: (732) 441-9530; Fax: (732) 441-9377
Luba Bilowchtchuk, Chair

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ / THE UKRAINIAN MUSEUM:

203 Second Avenue, New York, NY 10003
(212) 228-0110 Fax (212) 228-1947
E-mail: UkrMus@aol.com

*Periodicals Postage Paid at New York, N.Y. and at
additional mailing offices (USPS 414-660).*

108 Second Avenue, New York, N.Y. 10003

*Взори Західньої України, 1894 р. Вишивати нитками ДМС чорними і червоними ч. 666. Із збірки Євгенії Бачинської-Федусевич.
Patterns from Western Ukraine, 1894. DMC Black and Red (666). From the collection of Evhenia Bachynska-Fedusevych.*